Ազգ
Azg armenian daily
12 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 2000 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 160 (2128)

Գիտաժողով Վաշինգտոնում «ԱՄՆ-ի վերաբերմունքը Հայոց ցեղասպանությանը»

ԵՐԵՎԱՆ, 11 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՄՆԱՐՔ: Սեպտեմբերի 27-28-ը Վաշինգտոնում կկայանա գիտական խորհրդաժողով՝ նվիրված «ԱՄՆ-ի վերաբերմունքը Հայոց ցեղասպանությանը» թեմային: Դրա նախաձեռնողներն են Հայոց ազգային ինստիտուտը, ԱՄՆ Կոնգրեսի գրադարանը եւ Հոլոքոստի թանգարանը:

Խորհրդաժողովին, որում, ըստ էության, առաջին անգամ կքննարկվի 1915 թվականին օսմանյան Թուրքիայում Հայոց ցեղասպանության թեման, կմասնակցեն ԱՄՆ եւ այլ երկրների ակադեմիական շրջանակների ներկայացուցիչներ: Սպասվում է Ուինսթոն Չերչիլի կենսագիր, Առաջին համաշխարհային պատերազմի ժամանակաշրջանն ուսումնասիրած հայտնի պատմաբան Ջեյն Վինտերի եւ էլի շուրջ 200 ամերիկյան պատմաբանների եւ փորձագետների մասնակցությունը խորհրդաժողովին:

ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՒՄ

Երեւանը բանակցություններում կարեւորում է Ստեփանակերտի դերը

«Ուղիղ բանակցությունները Ադրբեջանի եւ Լեռնային Ղարաբաղի միջեւ կլինեին ավելի արդյունավետ»

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

Երբ ՄԱԿ-ի Հազարամյակի գագաթաժողովում Հայաստանի եւ Ադրբեջանի նախագահներ Ռոբերտ Քոչարյանի եւ Հեյդար Ալիեւի ելույթների տեքստերը համեմատում ենք Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտության խաղաղ կարգավորման համատեքստում, ապա կարող ենք արձանագրել, պաշտոնական Երեւանի եւ Բաքվի դիրքորոշումները դեռ շատ հեռու են միմյանցից, Քոչարյան-Ալիեւ ուղղակի շփումները որեւէ դրական արդյունք չեն տվել դիրքորոշումները մերձեցնելու տեսանկյունից: Հատկանշական է, որ փոխադարձ մեղադրանքներ հնչեցնելուց հետո (նկատի ունենք միմյանց հասցեին պարբեր տերմինի օգտագործումը, էթնիկ զտումների մեջ մեղադրանքները), Քոչարյանը եւ Ալիեւը շուրջ մեկ ժամ տեւողության հանդիպում ունեցան, որը 1999 թ. ապրիլից թվով 11-րդն էր:

Ինչպես վերջին նյույորքյան, այնպես էլ նախորդ տասը հանդիպումների մանրամասները մեզ համար անհասանելի են: Այնուամենայնիվ, Քոչարյան-Ալիեւ ուղիղ հանդիպումները, անկախ արդյունավետության աստիճանից, առավել ընդունելի են, քան ասենք ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի շրջանակներում հակամարտության լուծումներ փնտրելու ուղիները: Անկասկած, ԼՂ հակամարտության խաղաղ կարգավորման հարցում ինչքան քիչ լինեն միջնորդները, այնքան հակամարտության լուծումը դյուրին կլինի, քանզի, այս առումով միջնորդ երկիրը ոչ թե փորձում է լուծում տալ խնդրին, այլ իր ազդեցությունը տարածել հակամարտող կողմերի վրա: Հենց Քոչարյանն ու Ալիեւը (կարդալ Հայաստան եւ Ադրբեջան պետությունները), Արկադի Ղուկասյանը (կարդալ ԼՂՀ) պետք է գտնեն լուծման տարբերակը, հակառակ դեպքում խնդիրը կլուծվի ուրիշների միջոցով, ինչը ձեռնտու չի լինի (մի քիչ ավել, մի քիչ պակաս, այնքան էլ կարեւոր չէ) ոչ Հայաստանին, ոչ Ադրբեջանին, ոչ ԼՂՀ-ին:

Տես ▸ էջ 2

ԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ

Ազգային ժողովն սկսեց 4-րդ նստաշրջանը

ԳՈՌ ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ

Քաղաքական բավականին հակասական զգացողություններով ու «բեմ աշնան» անորոշ սպասելիքներով ԱԺ-ն սկսեց իր 4-րդ նստաշրջանը, որին ներկա էին 124 պատգամավորներ: Եռօրյայի օրակարգը քննարկելիս առավել վիճահարույց դարձավ «Արմենիա» հյուրանոցային համալիրի պետական բաժնեմաս հանդիսացող 20 տոկոսը կոլեկտիվին մասնավորեցնելու հարցը նստաշրջանի օրակարգում ընդգրկելը: Եվ չնայած պատգամավորները դեմ քվեարկեցին, այդուհանդերձ, իրենց համար էլ դեռ հստակ չէր, թե օրակարգում ի վերջո հարցը հանելու, թե թողնելու խնդիր էր դրված: Այս էր պատճառը, որ որոշ բուռն ելույթներից հետո հարցը մեկ անգամ եւս դրվեց քվեարկության եւ այս անգամ ընդունվեց 77 կողմ արդյունքով: Ընդհանրապես հարցը կարեւորվում էր նրանով, որ համալիրի բաժնետերերի վերոնշյալ 20 տոկոսն արդեն սեփականաշնորհված է, եւ որոշակի թյուրիմացություններ են ծագել կապված դրանք ազգայնացնելու հետ, որի շուրջ քննարկումները կկայանան այս նստաշրջանի շրջանակներում:

Տես ▸ էջ 2

Կառուցվում է Իրան-Հայաստան գազամուղը

ԹեՀՐԱՆ, 11 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: ԻՌՆԱ գործակալությունը՝ վկայակոչելով ՀՀ էներգետիկայի նախարար Կարեն Գալուստյանին, հաղորդում է, որ Իրանն ու Հայաստանը սկսել են գազատարի կառուցումը, որի առաջին հատվածը պատրաստ կլինի արդեն մինչեւ եկող աշուն: Այս մասին որոշակի պայմանավորվածություններ են իրանական կողմի հետ ձեռքբերվել Գալուստյանի Թեհրան կատարած վերջին այցի ժամանակ, որի ընթացքում բանակցություններ են տարվել նաեւ գազի գնի վերաբերյալ: Նախագիծը, նույն աղբյուրի համաձայն, ֆինանսավորելու են Իրանի Ազգային գազային ընկերությունը, ռուսական «Գազպրոմ» եւ ֆրանսիական «Գազ դը Ֆրանս» ընկերությունները եւ ՀՀ էներգետիկայի նախարարությունը: Գազատարով օրական Հայաստան կներկրվի 1,5 մլն. խոր. մետր գազ:

Յալթայում ո՞ր նախագահին էին սպանելու

ԿԻԵՎ, 11 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: ԱՊՀ ոչ պաշտոնական գագաթաժողովի ժամանակ, որ տեղի էր ունենում Յալթայում օգոստոսի 18-19-ը, նախագահներից մեկի դեմ մահափորձ էր պատրաստվում: Այս մասին շաբաթ օրը լրագրողներին հայտարարել է Ուկրաինայի անվտանգության ծառայության ղեկավար Լեոնիդ Դերկաչը: «Մենք արտասահմանից տեղեկատվություն ստացանք առաջնորդներից մեկի դեմ պատրաստվող մահափորձի մասին», ասել է նա: Դերկաչը նաեւ հայտնել է, որ ձերբակալվել են 4 չեչեններ եւ մի քանի ծնունդով մերձավորարեւելցիներ: Ոչ պաշտոնական գագաթաժողովին մասնակցում էին ինը երկրների ղեկավարներ՝ Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Պուտինը, Ուկրաինայի նախագահ Լեոնիդ Կուչման, Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւը, Հայաստանի նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը, Բելառուսիայի նախագահ Ալեքսանդր Լուկաշենկոն, Վրաստանի նախագահ Էդուարդ Շեւարդնաձեն, Մոլդովիայի նախագահ Պյոտր Լուչինսկին, Ղազախստանի նախագահ Նուրսուլթան Նազարբաեւը, Տաջիկստանի նախագահ Էմոմալի Ռահմոնովը:

Նիկոլայ Կոլեսնիկովը ողջ է եւ հոկտեմբերին կգա Երեւան

Հաղորդում է նրա կինը

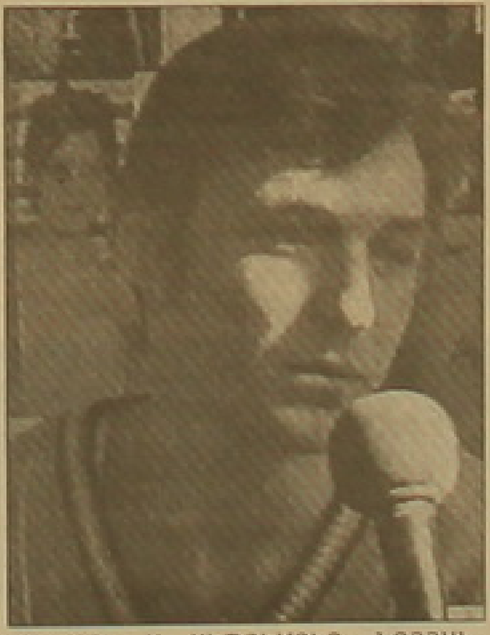

ԵՐԵՎԱՆ, 11 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Նիկոլայ Կոլեսնիկովը՝ առաջին ռուս հիվանդը, որ ԴԱՎ-ից բուժվելու կուրս է ընդունել «Արմենիկում» դեղամիջոցը, ողջ է: «Մեզ մոտ ամեն ինչ լավ է: Նիկոլայը հիմա աշխատանքի է՝ սալիկներ է շարում (կաֆել)», «Նոյյան տապանի» թղթակցի հետ հեռախոսազրույցում հայտարարեց Նիկոլայ Կոլեսնիկովի կինը՝ Մարինան:

Հակառակ ռուսական լրատվամիջոցների տարածած լուրերի, թե իբր Կոլեսնիկովը մահացել է Կալինինգրադի կլինիկաներից մեկում, նա իրեն լավ է զգում եւ հոկտեմբերին մտադիր է ժամանել Երեւան հերթական հետազոտման համար: «Արմենիկում» նախագծի գրասենյակում չզարմացան բազմաթիվ խողովակներով տարածված տեղեկատվության առնչությամբ. Կոլեսնիկովը նախագծի ամենահանրաճանաչ դեմքն է, եւ նրա մահվան մասին լուրեր տարածվում են պարբերաբար:

Բերեզովսկին հրաժարվում է ՕՐՏ-ի բաժնետոմսերը

ՄՈՍԿՎԱ, 8 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հայտնի ձեռնարկատեր Բորիս Բերեզովսկին հինգշաբթի մամլո ասուլիսում հաստատել է իր որոշումը իրեն պատկանող ՕՐՏ-ի բաժնետոմսերի 28%-ի կառավարման իրավունքը Ռուսաստանի մի խումբ լրագրողների եւ մշակույթի գործիչների հանձնելու վերաբերյալ, որոնց թվում են Վասիլի Ակսյոնովը, Սերգեյ Դորենկոն, Իգոր Շաբդուրասուլովը, Եգոր Յակովլեւը, Աննա Կաչկաեւան, Օտտո Լացիսը, Վլադիմիր Պոզները: Այդ խմբին միանալու առաջարկ է արվել նաեւ «Սեդիա-Մոստ» հոլդինգի լրագրողներ Եվգենի Կիսելյովին, Ալեքսեյ Վենեդիկտովին, Սերգեյ Պարխոմենկոյին եւ Միխայիլ Բերգերին, սակայն պատասխան առայժմ չի եղել: Արդեն հայտնի է այդ քայլի նկատմամբ Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Պուտինի արձագանքը, որը ողջունել է Բորիս Բերեզովսկու որոշումը:

Այդուհանդերձ, ինչպես հաղորդում է «Ազատություն» ռադիոկայանը, Բերեզովսկին հայտարարել է նաեւ, որ նախագահական վարչակազմի ղեկավար Ալեքսանդր Վոլոշինը սպառնացել է բանտ նստեցնել իրեն, եթե հրաժարվի ՕՐՏ-ի բաժնետոմսերը հանձնել պետությանը:

Արմեն Խաչատրյանը սեպտեմբերի վերջին կազատվի՞ պաշտոնից

ԵՐԵՎԱՆ, 11 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՄՆԱՐՔ: Չի բացառվում, որ հոկտեմբերի 25-27-ին կգումարվի Ազգային ժողովի արտահերթ նիստ, որի ժամանակ կբարձրացվի Հայաստանի խորհրդարանի խոսնակ Արմեն Խաչատրյանի հրաժարականի հարցը:

Ինչպես հայտնի դարձավ խորհրդարանի իրազեկ աղբյուրներից, Խաչատրյանի հրաժարականի հարցը սեպտեմբերի 11-ին քննարկվել է Հանրապետական կուսակցությունից պատգամավորների խորհրդակցության ժամանակ: Խորհրդարանականները գտնում են, որ խոսնակի բազմաթիվ արտասահմանյան ճանապարհորդությունները, ինչպես նաեւ նրա անվայել վարքը բացասաբար են ազդում Հայաստանի հեղինակության վրա:

Աղբյուրը հաղորդեց, որ հանրապետականների կարծիքը կիսում են նաեւ ժողովրդականները: Սակայն, հանրապետականներն այդ հարցը չեն բարձրացրել խորհրդարանի սեպտեմբերի 11-ին սկսված նիստի ժամանակ, քանի որ վստահ չեն, որ իրենց թեկնածուն անհրաժեշտ քանակությամբ ձայներ կհավաքի: Իրենց նպատակին հասնելու համար նրանք մտադիր են բանակցություններ վարել խորհրդարանական մյուս ուժերի հետ: Ի դեպ, պառլամենտի կուլուարներում լուրեր են տարածվում, թե ՀՀԿ-ն ԱԺ-ի նախագահի պաշտոնի թեկնածու կառաջադրի ներկայիս փոխխոսնակ Տիգրան Թորոսյանին:

Աղբյուրը նաեւ հաղորդեց, որ Արմեն Խաչատրյանի հրաժարականի հարցի վերաբերյալ որոշ խորհրդակցություններ են ընթանում Հայաստանի նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի, վարչապետ Անդրանիկ Մարգարյանի եւ Հանրապետական կուսակցության միջեւ:

Մինչդեռ, Հայաստանի խորհրդարանի փոխխոսնակ Գագիկ Ասլանյանը հրաժարվել է հաստատել կամ հերքել Արմեն Խաչատրյանի հրաժարականի մասին լուրերը: Ասլանյանը սխալ է համարում, լինելով փոխխոսնակ, մեկնաբանել նման հարցեր:

ԱԶԳ

Ընթացիկ

Սկիզբը էջ 1

Միեւնույն ժամանակ, Քոչարյան-Ալիեւ հանդիպումների ֆորմատը ինչ-որ առումով հայկական անկախ երկրորդ հանրապետության՝ ԼՂՀ-ին դնում է ոչ շահեկան դիրքերում։ Տպավորությունն այնպիսին է, թե կնճիռը ոչ թե ԼՂՀ-ի եւ Ադրբեջանի միջեւ է, այլեւ Հայաստանի եւ Ադրբեջանի։ Նույնիսկ հայկական ԶԼՄ-են հասել։ Ուշագրավ է նախագահ Քոչարյանի ՄԱԿ-ի ամբիոնից ունեցած ելույթի հետեւյալ հատվածը. «Հայաստանը մնում է Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտության խաղաղ կարգավորման կողմնակից։ Մենք շարունակում ենք արդյունավետ աշխատանքը Մինսկի խմբի համանախագահների հետ եւ ընդգծում նրանց ներդրումը հրադադարի պահպանման գործում։ ...» սրտացավ է ՀՀ նախագահի այցը Ստեփանակերտ, բանակցություններ նախագահ Ղուկասյանի հետ։

Քոչարյան-Ալիեւ Նյույորքյան հանդիպումից հետո նախագահները հավաստել են ԼՂՀ հակամարտությունը խաղաղ ճանապարհով եւ փոխզիջումներով լուծելու իրենց պատրաստակամության մասին։ Քոչարյանը նշել է, թե դժվար է կոնկ-

Երեւանը բանակցություններում կարեւորում է Ստեփանակերտի դերը

ներն են օգտագործում «Հայաստան-Ադրբեջան հակամարտություն» արտահայտությունը։ Հակամարտությունը ԼՂՀ-ի եւ Ադրբեջանի միջեւ է. արցախահայությունը, հիմք ընդունելով նախկին ԽՍՀՄ Սահմանադրության համապատասխան հոդվածը, առանց միջազգային նորմեր խախտելու, անկախություն է հռչակել։ Ադրբեջանը, հիմք ընդունելով երկրների տարածքային ամբողջականության սկզբունքը, որը այսօր պաշտպանում է միջազգային հանրությունը որոշ վերապահումներով, փորձում է ԼՂՀ-ն ուղղահայաց ենթակայության տակ պահել։

Շաբաթներ առաջ ՀՀ արտգործնախարար Վարդան Օսկանյանը մեկնեց Ստեփանակերտ, հանդիպում ունեցավ ԼՂՀ նախագահ Արկադի Ղուկասյանի հետ, որից հետո ԼՂՀ նախագահը հայտարարեց, թե ղարաբաղյան հակամարտության խաղաղ կարգավորման տեսանկյունից Քոչարյան-Ալիեւ հանդիպումները կարեւոր են, բայց ոչ բավարար, եւ խնդրո առարկա քննարկումներին այսուհետ կարեւոր է ԼՂ կողմի մասնակցությունը։ Պիտի ենթադրել, որ Հայաստանի եւ Ադրբեջանի նախագահների հանդիպումներում կողմերը ղարաբաղյան կողմի՝ հետագա բանակցություններին մասնակցության կարգավիճակի առումով ինչ-ինչ պայմանավորվածությունների պահպանման գործում։ Մենք նաեւ պատրաստ ենք փոխզիջում գտնելու նպատակով շարունակել Ադրբեջանի հետ ուղղակի շփումները, թեեւ կարծում ենք, որ ուղիղ բանակցությունները Ադրբեջանի եւ Լեռնային Ղարաբաղի միջեւ կլինեին ավելի արդյունավետ, առավել եւս, որ Լեռնային Ղարաբաղը դե ֆակտո կայացած եւ երկխոսության համար բաց պետություն է։ Այստեղ եւս կուզենայի հասուկ նշել, որ Լեռնային Ղարաբաղի շուրջ այսօր առկա իրավիճակը հետեւանք է 1991-1992 թթ. հայ բնակչության էթնիկական զտման նպատակով Ադրբեջանի ագրեսիայի, ինչպես նաեւ Ադրբեջանի կողմից հակամարտության կարգավորման վերաբերյալ միջնորդների վերջին առաջարկությունների մերժման։ Հակամարտությունների լուծման արդի պատմությունն արտացոլում է միջպետական եւ ներպետական հարաբերությունների փոփոխվող բնույթը։ Այն համառորեն ի ցույց է դնում ինքնիշխանության մասին սովորական պատկերացումների շրջանակից դուրս գալու անհրաժեշտությունը։ Այս համատեքստում մենք համոզված ենք, որ Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտության լուծումը իրագործելի է միայն կողմերի իրավահավասարության հիմա վրա»։ «Ազգի» ունեցած տվյալներով, առաջիկա օրերին ռես արդյունքներ մասնանշելը, բայց նման հանդիպումները կարեւոր են եւ համբերություն են պահանջում։

Երկու երկրների նախագահների հանդիպման մանրամասներին չի տիրապետում նաեւ ադրբեջանական մամուլը։ Մեջբերեմ շաբաթօրյա ադրբեջանական մամուլի կարճ տեղեկությունը, որը գրեթե նույնությամբ կրկնել են մի քանի թերթեր. «Նախագահ Հեյդար Ալիեւը սեպտեմբերի 7-ին Նյու Յորքում հանդիպել է Հայաստանի նախագահ Քոչարյանի հետ։ Երկու նախագահները հավաստել են ԼՂ հակամարտությունը խաղաղ ճանապարհով եւ փոխզիջումներով լուծելու իրենց պատրաստակամության մասին։ Հանդիպումը երկու նախագահների կողմից որակվել է «կարեւոր եւ օգտակար»։ Միեւնույն ժամանակ Քոչարյանը նշել է, թե առայժմ դժվար է խոսել դրական արդյունքների մասին»։

Անդրադառնալով Ռոբերտ Քոչարյանի նյույորքյան ելույթի կարեւորությանը, անակնկալ պիտի արձանագրենք. ՀՀ նախագահը, չգիտես ինչու, ավելի քան 150 երկրների առաջնորդներին չհիշեցրեց, որ ՆԱՏՕ-ի անդամ, դեպի Եվրամիություն լիիրավ ընտանիք ձգտող Թուրքիան յոթ տարուց ավել շրջափակել է Հայաստանը։

ԱՅԾ

Երեւան ժամանեց գեներալ-գնդապետ Տրոշեւը

ԵՐԵՎԱՆ, 11 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Սեպտեմբերի 11-ին Երեւան է ժամանել Ռուսաստանի Դաշնության Հյուսիս-կովկասյան ռազմական օկրուգի հրամանատար, գեներալ-գնդապետ Գենադի Տրոշեւը։ Օդանավակայանում Գ. Տրոշեւին դիմավորել են ՀՀ ԶՈՒ Գլխավոր շտաբի պետ, գեներալ-լեյտենանտ Միքայել Հարությունյանը, պաշտպանության փոխնախարար, գեներալ-լեյտենանտ Յուրի Խաչատուրովը, Հայաստանում տեղակայված ռուսաստանյան ռազմակայանի հրամանատարական կազմը։

ՀՀ ՊՆ լրատվության եւ քարոզչության վարչությունից տեղեկացնում են, որ գեներալ-գնդապետ Գենադի Տրոշեւի այցի նպատակն է տեսչական ստուգում անցկացնել ռուսաստանյան ռազմակայանում։

Կեսօրին Գ. Տրոշեւին ընդունել է ՀՀ պաշտպանության նախարար Սերժ Սարգսյանը։ Հանդիպմանը քննարկվել են ռուսաստանյան ռազմակայանի գործունեության հետ կապված առօրյա խնդիրներ, ինչպես նաեւ հայ-ռուսական ռազմական համագործակցության շրջանակներում իրականացվող համատեղ միջոցառումների գործնական հարցեր։

ԱՄՆ զինծառայողները կսկսեն Անդրկովկասի երկրների սակրավորների ուսուցումը

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 11 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՄԻԱՐՔ։ 70 ամերիկացի «կանաչ բերետներ» մոտ ապագայում կսկսեն Հարավային Կովկասի երկրների սակրավորների ուսուցումը՝ Հայաստանի, Վրաստանի եւ Ադրբեջանի տարածքներում ականապատ դաշտերի ականազերծման ծրագրի շրջանակներում։

Ինչպես հաղորդում է Ռոյթեր գործակալությունը, յուրաքանչյուր երկրի 20 սակրավորներ ուսուցման լրիվ դասընթաց կանցնեն ականների գծով ամերիկացի զինվորական մասնագետների ղեկավարության ներքո, որից հետո իրենց երկրներում կսկեն ականապատ դաշտերի ականազերծումը։ 1 մլն ԱՄՆ դոլար արժողությամբ խաղաղ ականազերծման ծրագրի ֆինանսավորումը ստանձնել է Ականների արգելման գծով միջազգային ընկերությունը (ICBL), որն ականազերծում է իրականացրել աշխարհի 88 երկրներում եւ իր խաղաղարար գործունեության համար Նոբելյան մրցանակ ստացել։

Համագործակցում են Երեւանի պետական եւ Իսրայելի եբրայական համալսարանները

ԵՐԵՎԱՆ, 11 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Սեպտեմբերի 11-ին Երեւանի Պետական համալսարանի ռեկտոր Ռադիկ Մարտիրոսյանը եւ Իսրայելի Եբրայական համալսարանի ռեկտորի անունից համալսարանի հայագիտական ամբիոնի վարիչ Մայքլ Սթոունը ստորագրեցին երկու բուհերի գիտամշակութային համագործակցության մասին պայմանագիր։ Պայմանագրի ստորագրմանը հաջորդելու է ամենամյա կոնկրետ ծրագրերի մշակումն ու իրականացումը, իսկ հաջորդ տարվա գարնանը կկայանան համալսարանների ռեկտորների փոխադարձ այցելություններ։

Փաստաթղթով կանոնակարգվում են փոխադարձ հետաքրքրություն ներկայացնող գիտահետազոտական աշխատանքները։ Հայաստանյան գիտնականները Եբրայական համալսարանի հայագիտական ամբիոնում գիտահետազոտական աշխատանք են կատարել նախքան պայմանագրի ստորագրումը, սակայն այսուհետ նման համագործակցությունը դառնալու է կանոնակարգված։ Ներկայումս հայագիտական ամբիոնը պատրաստ է ընդունելու հայաստանյան մեկ ասպիրանտի՝ ապահովելով նրան կրթաթոշակով։

Իսրայելի Եբրայական համալսարանի հայագիտական ամբիոնում, որը հիմնադրվել է 34 տարի առաջ, ներկայումս ուսանում է 60 մարդ։ Ամբիոնը ֆինանսավորվում է համալսարանի կողմից։

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության Թ տարի

Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ

Երեւան 375010, Հանրապետության 47
ֆաքս 562863, AT&T (3742) 151065,
e-mail: azg2@arminco.com

Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635

Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221

Տնօրէն
ՀՐԱՅՐ ՁՈՐԵԱՆ / հեռ. 529353

Համակարգչային ծառայութիւն / 562941

Apple Macintosh
համակարգչային սարքաւորումը «Ազգ» թերթի

Յղումը «Ազգին» պարտադիր է

Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում

«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

Ազգային ժողովն սկսեց 4-րդ նստաշրջանը

Սկիզբը էջ 1

Հենց սկզբից էլ պարզ էր, որ հաջորդ վիճահարույց հարցը կապված կլինի Ազգային ժողովի հաշվիչ հանձնաժողովի ձեւավորման հետ։ Նախորդ նստաշրջանի չափանիշները պարզապես հնարավոր չէր պահպանել։ Եթե նախկինում մեծամասնություն հանդիսացող «Միասնություն» խմբակցությունը հաշվիչ հանձնաժողովում փորձում էր ներկայանալ 3 պատգամավորով, ապա մյուս խմբակցություններն այդ սկզբունքը կիրառել աննպատակահարմար համարեցին՝ նախապատվությունը տալով «Միասնությունից»՝ 1, «Հայաստանից»՝ 1, պատգամավորական խմբեր ու առանձին պատգամավորներ՝ 1-ական անդամ ունենալու գաղափարին։ Նշենք, որ «Հայաստանը» առաջարկեց Արա Կեսիկյանի թեկնածությունը։

Այնուհետեւ Ազգային ժողովն անցավ եռօրյայի օրակարգում ընդգրկված մի շարք օրենսդրական նախաձեռնությունների քննարկմանը։ Պատգամավորների տրամադրությանը հանձնվեց օտարերկրյա ներդրումների մասին օրենքում փոփոխություններ կատարելու նախագծի փաթեթը, որը ներկայացրել էր կառավարությունը։ Ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի փոխնախարար Գագիկ Արզումանյանը ներկայացրեց, որ դեռեւս առաջին ընթերցման ներկայացված օտարերկրյա ներդրումների մասին ՀՀ օրենքում փոփոխություններ մտցնելու հարցը համապատասխան ճշգրտումների անհրաժեշտությամբ հետաձգվեց երկրորդ ընթերցման։ Փոփոխությունները հիմնականում վերաբերում են օտարերկրյա ներդնող ընկերություններին մեր երկրում սեփական արտադրության համար անհրաժեշտ գույքը ներկրելու համար նախատեսվող՝ մաքսատուրքերից ազատելու մինչ այդ եղած դրույթին։ Տաս դեպքերում գույքը ներկրելու անհրաժեշտություն չի առաջանում, քանի որ դրանք կան նաեւ մեզ մոտ եւ կառավարության համար անհրաժեշտություն է առաջանում պարզելու այն ապրանքատեսակները, որոնք տեղում բացակայելու պատճառով պետք է ներկրվեն։ ԱԺ-ն երկրորդ ընթերցմամբ եւ ամբողջությամբ ընդունեց այս որոշումը։

Քննարկվեց նաեւ եկամտահարկի մասին օրենքում լրացում կատարելու պատգամավոր Սամվել Ավետիսյանի նախաձեռնությունը։ Այն առնչվում էր բուհերից գանձվող եկամտահարկը 10 տոկոսի չափով իջեցնելուն, այն պարագաներում, երբ գերազանց առաջադիմությամբ ուսանողներին պետք է վճարովի համակարգից տեղափոխել անվճար ուսուցման։ Պատգամավորները կողմ էին նաեւ այս նախաձեռնությանը։

Առաջացրած հետաքրքրությամբ առանձնացան հասկապես զինապարտության օրենքում փոփոխություններ մտցնելու Վիկտոր Դալլաքյանի եւ 12 պատգամավորների առանձին նախաձեռնությունները։ Առաջինի դեպքում խոսքը պարտադիր զորակոչից ընտանեկան դրության պատճառով երիտասարդների տարկետում ստանալու մասին էր։ Առաջարկվում էր մի քանի տարբերակ, որոնց համաձայն տարկետում կարող է ստանալ միայնակ հոր կամ մոր միակ արու զավակը, ինչպես նաեւ եթե այդ ընտանիքում չկա աշխատունակ այլ երիտասարդ։ Նախաձեռնությունը նախատեսում է որոշակի լրացումներ նաեւ բնակավայրերին

Հովհաննես Հովհաննիսյան-Խաչատուր Սուքիասյան ձեռքսեղմում։

մոտ գտնվող զորամասում ծառայելու արտոնությունների վերաբերյալ։ Բացի դրանից, այս արտոնություններից կարող են օգտվել միայնակ հոր կամ մոր միակ զավակը, միասին զորակոչված եղբայրները, ամուսնացած եւ մեկ երեխա ունեցողները, զոհված ազատամարտիկների եւ զինված ուժերում մահացած հայր, մայր ունեցողների որդիները եւ այլն։ Այս նախագծում անորոշություն կա հատկապես «հարակից» անվանման մեջ, քանի որ դեռեւս պաշտպանության նախարարության հետ հստակեցված չեն այն սահմանները, որոնք կարող են դիտվել որպես այդպիսին։

Հաջորդ նախագիծը, որն անցնում էր առաջին ընթերցմամբ, վերաբերում էր պարտադիր զորակոչից ընդհանրապես ազատվողներին, որոնք գիտական եւ դոկտորի աստիճան ստացողներն են։ Այս նախագիծը ոլորտում առկա բացթողումները լրացնելու մեկ քայլ է միայն։ Անելիքներ կան հիմնականում ասպիրանտուրան ավարտողների եւ գիտական թեզ պաշտպանողների՝ մինչեւ պաշտպանությունն ընկած ժամանակահատվածում զորակոչելու խնդիրները կարգավորելու առումով, որոնք արդեն իսկ գտնվում են ԱԺ համապատասխան հանձնաժողովի ուշադրության առանցքում։

Չնայած ԱԺ-ն սկսեց իր բուն օրենսդրական գործունեությունը, եւ նիստերի դահլիճից, եւ միջանցքներից չեն բացակայում ոչ սպասվող քաղաքական փոփոխությունների, ոչ էլ դրա արդյունքում ԱԺ խոսնակի «գահընկեցության» ուրվականները։ Սակայն ընդհանուր մթնոլորտն ավելորդ անգամ ապացուցում է, որ ամեն ինչ դեռ այնքան էլ պարզ չի դառնա։

Ընթացիկ

ԱՐՏՈՆԱԳԻՐ

Հայերի ձեռքից խլել են «Արարատը»

Սակայն դեռ ոչ ամբողջովին

«Հայարտնագրի» բողոքարկիչ խորհուրդը չեղյալ է հայտարարել Great Ararat-ի ապրանքանիշի գրանցումը, որը պատկանում է OOO Great Ararat Company ընկերությանը, որն իր հերթին մաս է կազմում Great Vally հոլդինգին: Ընկերության հիմնական մրցակից, ֆրանսիական «Պեռնո Ռիկար» ընկերության սեփականություն հանդիսացող Երեւանի «Արարատ» կոնյակի գործարանի ղեկավարությունը շտապեց ԶԼՄ-ներով տարածել մամլո հաղորդագրություն, շեշտելով, թե ապրանքանիշի պատկանելության հարցում երկար սպասված հաղթանակ է տարել: Սակայն «Պեռնո Ռիկար» ընկերության ղեկավարությունը խնամքով ընդամենը եղելության մի մասն է տարածել, գրում է ֆինանսական շրջանակների ազդեցիկ, ռուսաստանյան «Կոմերսանտ» օրաթերթը:

Հայաստանի կառավարությանն առընթեր արտոնագրերի վարչության ղեկավար Սարգիս Քանթարջյանը «Կոմերսանտին» տեղեկացրել է, որ «Հայարտնագրի» բողոքարկիչ պալատն իրոք չեղյալ է հայտարարել Great Ararat-ի ապրանքանիշի գրանցումը, բայց միայն Great Ararat Company-ի արտադրության եռաստղանի կոնյակների համար եւ միայն Հայաստանի Հանրապետության տարածքում: Ընկերության չորսաստղանի, հինգաստղանի եւ անունակիր («Անի», «Դվին» եւ այլն) կոնյակներին, որտեղ էլ որ արտադրվեն, բողոքարկիչ պալատի որոշումը չի վերաբերում: Ավելին, Great Ararat Company-ին իրավունք ունի բողոքարկիչ պալատի որոշումը բողոքարկել մոտակա վեց ամիսների ընթացքում: Ընկերության գովազդի եւ շուկայագիտության բաժանմունքի պետ Ալեքսանդր Մելքումյանը «Կոմերսանտին» տեղեկացրել է, որ Great Ararat Company-ին մոտ օրերս համապատասխան բողոքով կդիմի «Հայարտնագրին»: Ամեն դեպքում ընկերությունը չի դադարեցնի կոնյակի արտադրությունը, որի շշերի վրա գրված կլինի «Արարատ», մինչդեռ «Պեռնո Ռիկարի» ղեկավարությունը շարունակում է պնդել, թե «Հայարտնագրի» որոշումը վերաբերում է Great Ararat Company-ի արտադրության բոլոր նմուշներին:

Հայկական եւ ռուսական շուկաներում կոնյակի արտադրության հիմնական մրցակիցներ Great Ararat-ի եւ «Պեռնո Ռիկարի» միջեւ վեճը շարունակվում է ավելի քան երկու տարի: Ֆրանսիացիները փորձում են Great Ararat-ի ղեկավարությանը ստիպել հրաժարվելու «Արարատ» ապրանքանիշը գործածելուց եւ ընդհանրապես ընկերության անունից հանել «Արարատ» բառը, որը Երեւանի «Արարատ» կոնյակի գործարանը գնելու ժամանակ եղել է «Պեռնո Ռիկարի» առաջադրած պայմաններից մեկը: Նկատենք, գրում է «Կոմերսանտը», որ «Պեռնո Ռիկարը» առաջադրված վերոնշյալ պայմանով կախվածության մեջ է դրել հայ խաղողագործների ճակատագիրը: Խաղողագործությունը Հայաստանի գյուղատնտեսության զարկերակն է. ֆրանսիացիները այս տարի պարտավորվել էին հայ գյուղացիներից գնել 20 հազար տոննա խաղող, իսկ մինչ բողոքարկիչ խորհրդի նիստը գնել են պարտավորվածի կեսը՝ 10 հազար տոննա: Այդ ընթացքում Հայաստանի կառավարությունը GREAT Vally ընկերությանը առաջարկեց երկրի գյուղնախարարությանը պատկանող Մոսկվայի գինու-կոնյակի «Արարատ» գործարանի տնօրինության իրավունքը:

Չի բացառվում, որ այս քայլով Հայաստանի կառավարությունը փորձել է յուրօրինակ փոխզիջումներ անել Great Vally ընկերությանը, փոխհատուցել վերջիններիս ֆրանսիացիներին արված զիջումները: Նման փոխզիջումը կարող էր բավարարել երկու ընկերություններին, եթե «Պեռնո Ռիկարը» շուտափույթ չնշեր շռնդալից հաղթանակը եւ ԶԼՄ-ներով չտարածեր ոչ այնքան ճիշտ տեղեկատվություն: Չի բացառվում, որ երկու ընկերությունների միջեւ նոր թափով բորբոքվի տեղեկատվական պատերազմ: «Կոմերսանտի» տվյալներով, Great Valley ընկերությունը մոտակա օրերին Մոսկվայում կազմակերպելու է մամլո ասուլիս:

Պատրաստեց Ռ. Հ.

ԳՅՈՒՄՐԻ

Թուրքական ընկերությունը մրցակից է հայտնվել

Ինչպես հայտնի է, Գյումրու տեքստիլ ֆաբրիկայում (ներկայումս «Գյումրի-Տեքստիլ» ՓԲԸ) ներդրումային ծրագրի առաջարկ է ներկայացրել թուրքական «Նետեքս-Տեքստիլ» ընկերությունը: Ընդ որում, խոսքը ոչ թե ֆաբրիկայի գնման, այլ համատեղ ձեռնարկության ստեղծման մասին է: Թուրքական կողմը նախատեսում է 1 մլն դոլարի ներդրումներ կատարել, որի շնորհիվ ակնկալվում է 1000 աշխատատեղ ստեղծել: Ընկերության ներկայացուցիչներն արդեն բազմիցս այցելել են ֆաբրիկա, ուսումնասիրել ձեռնարկության վիճակը: Հայկական կողմի հետ 3 տարվա համատեղ աշխատանքի պայմանավորվածություն է ձեռք բերվել: Ակնկալվում է առաջին տարվա վերջում թողարկվող արտադրանքի ծավալները հասցնել մինչեւ 2 մլն դոլարի: Հումքը սկզբնական շրջանում կներկրվի, հետագայում կաճեցվի Հայաստանում: ՀՀ արդյունաբերության եւ առեւտրի նախարարությունում տեղեկացրին, որ Արմավիրի եւ Արարատի մարզերում արդեն իսկ բամբակ է աճեցվում, ու այդ տարածություններն ընդլայնվելու են: Այնուամենայնիվ, թուրքական ընկերության հետ դեռեւս վերջնական պայմանագիր կնքված չէ: Ավելին, Գյումրու տեքստիլ ֆաբրիկան վերագործարկելու ցանկություն է հայտնել եւս մեկ ընկերություն, որի ղեկավարը սփյուռքահայ գործարար է: Նախարարությունում նրա անունը չտրվեց, քանզի առայժմ փաստաթղթային հիմնավորում նրա կողմից չի ներկայացվել: Իսկ ներկայումս Գյումրու ձեռնարկությունն աշխատում է իր հզորությունների չնչին մասով, աշխատանքով ապահովելով ընդամենը 100 մարդու: Մինչդեռ 1924 թ. հիմնադրված մեր թեթեւ արդյունաբերության այս հնագույն ձեռնարկությունում ժամանակին եղել է 6700 աշխատատեղ:

Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

ԵՐԵՎԱՆ

Նռնակ ճարտարագիտականի տարածքում

ԵՐԵՎԱՆ, 11 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Սեպտեմբերի 11-ին, ժամը 12.00-ի մոտակայքում նռնակ է պայթել Երեւանի ճարտարագիտական համալսարանի 9-րդ մասնաշենքի հարեւանությամբ, որի հետեւանքով փշրվել են հարեւան մասնաշենքերի ապակիները: Դասերը գրեթե ամբողջովին տապալվել են:

Պայթյունից անմիջապես հետո դեպքի վայր են ժամանել ՆԳՆ աշխատակիցները, որոնք շրջապատել են տարածքը եւ գրել հավաքվածներին: ՆԳՆ ներկայացուցիչները հրաժարվեցին կատարվածի վերաբերյալ որեւէ տեղեկատվություն տրամադրել «Նոյյան տապանի» թղթակցին: Փոխարենը, ականատես ուսանողները հայտնեցին, որ պայթյունից անմիջապես հետո տեսել են դեպքի վայրից փախչող ուսանողական տարիքի մի երիտասարդի: Վերջինս նստել է երթուղային տաքսի եւ հեռացել օպերայի ուղղությամբ:

ԳՈՐԻՍ

«Շատ բան չեմ խոստանում, բայց խոստացածս հաստատ անելու եմ»

Սեղրիից հետո Գորիսի ենթամարզը երկրորդ տարածքն էր, ուր, մարզպետարանի վարչությունների պետերի, բաժինների պատասխանատու աշխատողների հետ այցելեց Սյունիքի նորանշանակ մարզպետ Էդուարդ Բարսեղյանը: «Որոտանի ՀԷԿ-եր ՊՓԲԸ», Բակունցի անվան պարտեզ, «Տրիկոտաժի ԲԲԸ», հիվանդանոց, «Գամմա» գործարան, Երեւանի պետական ճարտարագիտական համալսարանի Գորիսի կրթահամալիր, ալրաղաց, Խնձորեսկ, Տեղ, Կոռնիձոր, Շինուհայր. ահա այն հաստատություններն ու գյուղական համայնքները, ուր երկօրյա այցի ընթացքում հասցրեց լինել մարզպետը: Եվ, ինչպես վկայեց շաբաթ օրը քաղաքապետարանում կայացած ամփոփիչ հանդիպում-խորհրդակցությունը Գորիս քաղաքի ու գյուղական համայնքների ամենատարբեր բնագավառների ներկայացուցիչների հետ, մարզպետը հասցրել էր ոչ միայն լինել, այլեւ լսել բազմաթիվ մարդկանց, անել գործնական հետեւություններ:

Մարզի սոցիալ-տնտեսական իրական վիճակի հստակ իմացությունից արված եզրահանգումները, առաջիկա գործելակերպի ու գործելաոճի հստակ դիրքորոշումները, ճիշտ է, բնավ էլ վարդագույն չէին. «Շատ բան չեմ խոստանում, բայց խոստացածս հաստատ անելու եմ»:

Գորիսեցիների լսելին ու հիշողությունը, անկասկած, շոյեց պրն Բարսեղյանի գիշերային մութ Գորիսին լույս վերադարձնելու հաստատ վճիռը. «Գորիսը Գորիս չէ առանց լույսերով ողողված փողոցներում փութով երթեւեկող մարդկանց»: Ի պնդումն իր որոշման, նա մտաբերեց իր պապի, իր կարծիքով, ամենադաժան անեծքն անարժան մարդկանց՝ խավա՛ր մնաս:

ԼԵՆԱ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ

ԵԿԵՂԵՑԻ ԵՎ ԻՐԱՎՈՒՆՔ

Այսօր Վեհափառ հայրապետն ու եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդի գլխավոր քարտուղարը կայցելեն Սահմանադրական դատարան

Անցյալ տարվա նոյեմբերի 30-ին փոխայցելությամբ ՀՀ սահմանադրական դատարանի հյուրն էր Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Երկրորդ Ամենայն հայոց կաթողիկոսը: Վեհափառի այցը կարեւորվեց նաեւ նրանով, որ ՀՀ ՍԴ-ն եւ Մայր Աթոռը համատեղ մի ձեռնարկի սկիզբը դրեցին, այն է՝ այս տարվա հոկտեմբերի 4-5-ը հրավիրել միջազգային կոնֆերանս՝ «Քրիստոնեություն եւ իրավունք» ընդհանուր թեմայով: Վեհափառ հայրապետը եւ ՍԴ նախագահ Գագիկ Հարությունյանը կարեւորեցին մեր օրերի հրամայականը հանդիսացող եւ իր նախադեպը չունեցող այդ սեմինարի մեծ նշանակությունը, որը եկեղեցու եւ պետության մերձեցման մի նոր քայլ է եւ իր նպատակը պիտի բերի քրիստոնեական հավատքն ու սերը իրավունքի հիմքում դնելու գործին:

Այսօր, սեպտեմբերի 12-ին, ինչպես տեղեկացնում են ՀՀ ՍԴ մամուլի գրասենյակից, ՀՀ սահմանադրական դատարան կայցելի Վեհափառ հայրապետը եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդի գլխավոր քարտուղար Կոնրադ Ռայզերի հետ, վերջնականապես կհստակեցվեն կոնֆերանսի կազմակերպական մանրամասները, ինչպես նաեւ անդրադարձ կլինի Հայաստանում քրիստոնեության՝ որպես պետական կրոն հռչակման 1700-ամյակի միջոցառումներին առնչվող այլ հարցերին:

Այնթապի «Բյուզանդ Մարգարյան ուսումնական հաստատություն»

Շաբաթ օրվա մեր համարում տեղեկատվություն էինք հրապարակել Այնթապի թիվ 2 դպրոցի՝ այժմ «Բյուզանդ Մարգարյան ուսումնական հաստատության» վերանորոգման աշխատանքների մասին: Ստորեւ՝ ավելի ամբողջական տեղեկություններ վերանորոգման աշխատանքների եւ դրանց ֆինանսավորման աղբյուրների մասին:

Սեպտեմբերի 8-ին Հայաստանի սոցիալական ներդրումների հիմնադրամն ավարտեց Այնթապի դպրոցի վերանորոգման ծրագիրը: Արարատի մարզի Այնթապի թիվ 2 միջնակարգ դպրոցի շենքը կառուցվել է 1975 թ.-ին: 1979 եւ 1991 թթ. կատարվել են մասնակի վերանորոգումներ, սակայն հիմնովին չի վերանորոգվել: Դպրոցն ունի երկհարկանի յոթ մասնաշենք, որոնք գտնվում էին անմխիթար վիճակում: Հայաստանի սոցիալական ներդրումների հիմնադրամի ծրագրով կատարվել է երեք մասնաշենքերի հիմնանորոգում: Կատարվել է նաեւ ծածկասալի լուծման փոփոխություն՝ ժապավենային լուսամուտների շարքի յուրաքանչյուր թափքում հանվել է մեկ լուսամուտ եւ շարվել պատ: Լուսամուտները, որոնք ապակեպատված էին մեկ շերտով, լրացվեցին երկրորդ շերտով: Երեք մասնաշենքերի ասբոցեմենտե տանիքները փոխարինվել են ալիքավոր թիթեղյա ծածկերով, վերակառուցվել են սանհանգույցները, փոխարինվել սանտեխնիկական եւ էլեկտրատեխնիկական սարքերը: Ծրագիրը համաֆինանսավորել է լիբանանահայ բարերար Բյուզանդ Մարգարյանը: Ծրագրի շինարարական արժեքը 87.727 դոլար է, որից 48.767 դոլարը ներդրել է Բյուզանդ Մարգարյանը:

Շինարարությունն իրականացրել է «Կուժանս» սահմանափակ պատասխանատվության ընկերությունը:

Արարատի մարզպետի թիվ 63 որոշման համաձայն, 1999 թ. դեկտեմբերի 11-ին դպրոցը վերանվանվել է «Բյուզանդ Մարգարյան ուսումնական հաստատություն»:

Արարատի մարզում ՀՍՆՀ-ն իրականացրել է 7 ծրագիր՝ ծախսելով 375 հազար ԱՄՆ դոլար: Սոցներդրումների հիմնադրամի երկրորդ վարկային ծրագրով Արարատի մարզում նախատեսվում է կատարել 1 մլն 457 հազար ԱՄՆ դոլարի շինարարական աշխատանք:

ԱԲՈՎՅԱՆ

Մեկօրյա հացադուլ տուբդիսպանսերում

Օրերս Աբովյանի հակատուբերկուլյոզային դիսպանսերում 8 ամսվա աշխատավարձերի չվճարման պատճառով իրավիճակն այնքան սրվեց, որ, այլեւս հոգնելով դիմում-բողոքներ ուղարկելուց, դիսպանսերի գլխավոր բուժակ, արհմիության նախագահ, 50-ամյա Լեւոն Կարապետյանն իր աշխատասենյակում սեպտեմբերի 7-ին, ժամը 14:00-ին հայտարարեց հացադուլ՝ «մինչեւ 430 հազարից կոլեկտիվի ստանալիք աշխատավարձերի լրիվ վճարումը»:

Հիշեցնենք, որ դիսպանսերի պարտքը 370 մլն դրամ է, որից 120 միլիոնն աշխատավարձերի, մնացածը՝ մասնավոր սեկտորի (սնունդ, դեղորայք, տնտեսական ծախսեր) համար:

Հաջորդ օրը դիսպանսեր ժամանած Կոտայքի մարզպետ Սամվել Ստեփանյանին աշխատակիցներն ընդունեցին բավականին մարտականորեն՝ «այլեւս չհավատալ ոչ մի խոստման» նշանաբանով: Մարզպետը հայտնեց, որ քաջ ծանոթ է առողջապահության համակարգի բոլոր խնդիրներին, քանի որ իր կինն էլ է բժշկուհի, եւ համբերատար լսեց բողոքող կանանց: Մանկական բաժանմունքի վարիչ Արմա Գասպարյանը ցավով նշեց, որ եթե տուբդիսպանսերի բոլոր աշխատողներին հետազոտման ենթարկեն, կպարզվի, որ 25-30-ն արդեն հիվանդ է տուբերկուլյոզով: Բուժքույր Ռիմա Սիմոնյանը հուզմունքից դողալով արտաբերում է. «30 տարի աշխատում եմ այստեղ, վարակվել եմ դեղնախտով, տուբերկուլյոզով... Տան միակ աշխատողն եմ... Հիմա 8 թոռներս սոված նստած են»: Իսկ անձնակազմի առավել երկչոտ կանայք, որոնք ելույթ չէին ունենում, պարզապես գլուխները ձեռքերի մեջ առած արտասվում էին...

Կեսօրից հետո Հայաստանի եւ Հունաստանի Կարմիր խաչի ներկայացուցիչների հետ դիսպանսեր ժամանած առողջապահության նախարար Արարատ Մկրտչյանը խոստացավ հնարավոր ամեն ինչ անել Հայաստանի կարեւորագույն նշանակություն ունեցող բուժհիմնարկի աշխատանքն անխափան դարձնելու համար: Իսկ հացադուլ հայտարարած Լ. Կարապետյանը 15 րոպե նախարարի հետ առանձին զրուցելուց հետո հայտարարեց, որ «այս անգամ նախարարն իր խոսքերում շատ զգոն եւ մարդկային էր ու ասաց այն, ինչ մեզ պետք էր», այսինքն՝ աշխատավարձերն անպայման կվճարվեն սեպտեմբերի 12-ին, ուստի մոտ 26 ժամ տեւած հացադուլը դադարեցնում է:

ԼԻԱՆԱ ԲՈՒՆԻԱԹՅԱՆ

Ցավակցություն

«02» շաբաթաթերթի կոլեկտիվը խոր վշտով տեղեկացնում է իր աշխատակից

ՎԱՂԻՆԱԿ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆԻ

ողբերգական մահը եւ ցավակցում հանգուցյալի հարազատներին ու մերձավորներին:

Հուղարկավորությունն այսօր՝ սեպտեմբերի 12-ին, ժամը 14:00, Արշակունյաց 13-ից:

«Ազգ»-ի խմբագրակազմը վշտակցում եւ ցավակցում է հանգուցյալի հարազատներին եւ ընկերներին:

ԱԶԳ

անդրադարձ

Քաղաքը սպասում է...

Ինչպես պիտի նշեինք եւ ինչպես նշեցինք Վանի հիմնադրման 2825-ամյակը

Այս տարին մեզ համար նշանավորվեց պատմաքաղաքական մի կարեւոր հոբելյանով՝ Վան քաղաքի հիմնադրման 2825-րդ տարելիցով: Իրոք, այս հոբելյանը ոչ միայն պատմական նշանակություն ունի, քանզի Վանը հայկական հնագույն քաղաքներից է եւ դարեր շարունակ հայերիս համար հանդիսացել է ոչ միայն մշակույթի ու առեւտրի կենտրոն, այլեւ քաղաքական նշանակություն ու ենթատեքստ, քանզի մեկ անգամ եւս հաստատում ենք, որ մեր հիշողության ու ժառանգության տերն ենք (չմոռանանք, որ Վանն այլ երկրի տարածքում է եւ այդ երկրի կողմից էլ ներկայացվում է որպես պատմական հարստություն):

Այսպիսով, դեռ 1999-ի սկզբից Գիտությունների ազգային ակադեմիայի պատմաբան աշխատակիցներն ու «Վասպուրական» հայրենակցական միությունը ծրագրեր էին ներկայացնում հոբելյանը նշանավորող բազմաբնույթ միջոցառումներ կազմակերպելու վերաբերյալ՝ տոնակատարության անհրաժեշտությունը հիմնավորելով հենց վերը նշված փաստարկներով. պետք է հաշվի առնել հարցի ոչ միայն զգացմունքային, այլեւ քաղաքական կողմը: Տոնակատարությունն ու այլ հանդիսավոր միջոցառումները, պետական մակարդակով նշվելով, կփաստեին, որ Հայկական լեռնաշխարհի տարածքում գտնվող հնագույն պետական կազմավորման՝ Վանի թագավորության պատմական շարունակությունը Հայաստանում է, հայերիս մեջ:

Վկայակոչելով մեր պատմաբաններին՝ նշենք, որ Վան քաղաքի հիմնադրման տարեթիվը տատանվում է մ. թ. ա. 827-ից 825 թթ. միջեւ, ու հոբելյանը, փաստորեն, կարող էր լրացած համարվել թե 1999-ին, թե 2000-ին ու 2001-ին: Նպատակահարմարությունը պահանջում էր, սակայն, հոբելյանական տոնակատարությունների համար բացառել 2001-ը, քանի որ մյուս տարի մենք տոնելու ենք համահայկական նշանակության մեկ այլ կարեւորագույն տարելից՝ Հայաստանում քրիստոնեությունը պետական կրոն հռչակելու 1700-ամյակը. շատերի իրավացի կարծիքով՝ այս միջոցառումն ինքնըստինքյան ստվերում կթողներ առաջինը: Բացի այդ, շարունակելով վկայակոչել պատմաբանների փաստարկները, նշենք եւս մի հանգամանք. Վանի հիմնադրման հոբելյանը հաջորդ տարի կտոնի եւ Թուրքիան (որի բնակիչներն իրենց են համարում այդ տարածքի պատմական ժառանգորդը): Տոնական միջոցառումների համար, այսպիսով, առանձնացվեց այս տարին:

Սակայն կարողացա՞նք արդյոք պատշաճ շուքով տոնել վերոհիշյալ հոբելյանը: Այստեղ-այնտեղ տեղի ունեցող միջոցառումներն այդպես էլ չթողեցին մեկ միասնական ծրագրի տպավորություն, թեպետ դժվար է ուրանալ այն դերը, որ եղած միջոցառումների կազմակերպման գործում ունեցավ «Վասպուրական» միությունը: Վերջինս դեռեւս 1999-ի ընթացքում համապատասխան ծրագրեր էր ներկայացրել Վազգեն Սարգսյանի կառավարությանը՝ ակնկալելով համապատասխան ֆինանսաբարոյական աջակցություն: Ծրագրերը բավականաչափ ընդարձակ էին. քաղաքին նվիրված աշխատությունների լույս ընծայում, գիտաժողովների կազմակերպում, ցուցահանդեսներ, հուշաղբյուրների ու նամականիշների թողարկում, մշակութային միջոցառումներ եւ այլն: Հոկտեմբերի 27-ի իրադարձությունները, սակայն, կառավարության խոստումներն անավարտ թողեցին, հաջորդող կառավարություններն էլ պատշաճ ուշադրության չարժանացրին հոբելյանը տոնելու հարցը: Իսկ 2000 թ. մոտենում է ավարտին. այս ընթացքում, Վանի հիմնադրմանը նվիրված միջոցառումների շարքում առավել նշանակալից էր Ագարակ գյուղի մերձակայքում տեղի ունեցած դաշտահանդեսը՝ 1915 թ. հերոսամարտի հաղթանակին ընծայված հուշարձանի հանդիսավոր բացումով: Այս հուշարձանն, ի դեպ, բնիկ վասպուրականցիների մշտական հավաքատեղին է դարձել: Տեղի ունեցան նաեւ մի քանի ցուցահանդեսներ, եղան հրապարակումներ եւ այլն. մնացյալ միջոցառումների հարցն առայժմ անորոշ է: «Վասպուրական» միության անդամներից տեղեկացանք, որ, ըստ նախնական ծրագրերի, աշնանը նախատեսվում է անցկացնել Վանի պատմամշակութային ժառանգությունը ներկայացնող գիտաժողով՝ ՀՀ ԳԱԱ եւ այլ կառույցների կազմակերպմամբ:

Եվ, այնուամենայնիվ, հոբելյանի նշանավորումը համազգային տոնի չվերածվեց: Պատճառներն, ինչպես միշտ, նախ եւ առաջ ֆինանսական էին, սակայն ոչ միայն. պետական մակարդակով եւս բավականաչափ ուշադրություն չդարձվեց այս հարցին: Արդյունքում կորցրինք ազգային հպարտություն զգալու արդեն հազվադեպ դարձած առիթներից եւս մեկը:

Ս. ԳՈՒԼԱԹՅԱՆ

ՆՈՐ ԳՐՔԵՐ

Կենսահաստատ լավատեսության մունետիկը

Հայ լրագրության վերջին տասնամյակների առավել օժտված ներկայացուցիչներից է «Նովոյե վրեմյա» ռուսալեզու թերթի խմբագրի տեղակալ **Վալերի Այդինյանը**: Լրագրողական բազում մրցանակների, այդ թվում Հայաստանի ժուռնալիստների միության «Ոսկե գրիչ» բարձրագույն մրցանակի դափնեկիր մեր ընկերը մշտապես աչքի է ընկել իր լայնախոհ հրապարակումներով, անհապաղ արձագանքել է հասարակական մեծ հնչեղություն ստացած խնդիրներին, հետեւողականորեն եւ սկզբունքային դիրքերից ծաղրել մեր կյանքի արատները: Վալերի Այդինյանի հրապարակախոսությունը, առնվազն վերջին տասնամյակում, մի առանձնահատուկ որակ է հայ լրագրության ներկա փուլի համար, որ բնութագրվում է արծարծվող խնդիրների բացառիկ սրությամբ, սակայն երբեք չի իջնում մինչեւ զազրախոսության ու սեւամաղձության աղետաբեր մակարդակը: Մշտապես սուր, բայց՝ կիրթ, անողոք, բայց եւ՝ սրտացավ, թերությունը, արատը, սխալը ցույց տալու ներքին մղումով, սխալվողին օգնելու ազնիվ ձգտումով՝ ահա՝ Վալերի Այդինյանի ստեղծագործության բնութագրիչները:

Օրերս «Տիգրան Մեծ» հրատարակչությունը մեր ժամանակների համար բավական մեծ տպաքանակով (3000 օրինակ) լույս է ընծայել Վալերի Այդինյանի սատիրական պատմվածքների, խոհագրությունների, մանրապատումների եւ ֆելիետոնների «Տրոպիկանա» խորագրով հետաքրքիր ժողովածուն: Ինչպես ինքն է գրել առաջաբանում, «Այդ պատմվածքները ես գրել եմ առանց ժամանակագրության... Ինչի՞ համար: Նա, ով վերապրել է այդ ամենը, ժամանակի հայտանիշները կճանաչի նաեւ այսպես, իսկ կողմնակի ընթերցողի համար թվագրումը կարեւոր չէ: Նրա համար սա դարձերջան է: Իմիջիայլոց՝ երեւի մեզ համար՝ նույնպես»:

Միանգամայն ճիշտ է. Վալերի Այդինյանը մեր ժամանակների անաչառ տարեգիրն է: Ընթերցողի աչքի առջեւով անցնում են պետական դեմքեր, քաղաքական այրեր, դեպքեր եւ իրադարձություններ. մի ամբողջ «պատկերասրահ», որոնցով, ավաղ, լի էր մեր աղքատ կյանքը վերջին 9-10 տարիներին: Ընչաքաղց ու անսկզբունք պոլիտիկաններ, պետական կերակրամանից ամեն կերպ պատառ փախցնելու մոլուցքով առաջնորդվող կոնֆորմիստներ, ազգային խնդիրները սեփական շահադիտական նպատակներով շահարկող ստահակներ... Իսկ «փաստարկնե՞րը», բարձրաբարո ճոռոմաբանությո՞ւնը, «փրկչական» հովե՞րը, սեփական «առաքելության» մասին մեծադղորդ հոխորտանքները...

Այդինյանը ստիպում է լիաթոք ծիծաղել այսպիսիների վրա, մերկացնում է նորահայտ փանջունիների ողջ զազրելիությունը: Եվ դրանով իսկ ծառայում է վեհի, ազնիվի, բարու եւ արդարի հաստատմանը, մի տեսակ՝ ծարավ է ներարկում լույսի ու լուսավորի հանդեպ: Էությամբ անհողդողդ լավատես՝ հեղինակը որեւէ կասկած չունի, որ անբարոն ու անմաքուրը դատապարտված են, որ շուտ թե ուշ մեր չարչրկված հողում հաստատվելու են ազնիվն ու արդարը:

Կենսահաստատ լավատեսության մունետիկ՝ ահա՝ Վալերի Այդինյան մարդը, քաղաքացին, լրագրո՛ղը: Նորանոր խիզախումներ եւ ստեղծագործական թռիչքներ մեր գործընկերոջ բեղուն գրչին:

ՌԱՖԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

Բագրատաշենը հանրապետության կարեւորագույն դարպասներից է

«Ազգի» հրապարակմանն արձագանքում է Տավուշի մարզպետը

«Ազգ» թերթը զանգվածային լրատվության այն միջոցներից է, որը կարողանում է փաստերը ընթերցողին ներկայացնել առանց աղավաղելու, մեկնաբանել եւ վերլուծել դրանք չելնելով որեւէ ուժի շահերից: Գնահատելով իրադարձություններն անաչառ ներկայացնելու թերթի աշխատանքային ոճը, որոշեցինք փոքրիկ անդրադարձ կատարել, եւ մեր նկատառումները հայտնել Բագրատաշենի համայնքում ծառացած խնդիրների վերաբերյալ: Առիթը «Ազգ» թերթի հուլիսի 12-ի համարում տպագրված Նաիրա Պողոսյանի հեղինակած «Բագրատաշենում առեւտուրը «ծաղկում է», տնտեսությունը քայքայվում, Բագրատաշենի շուկան բոլորինն է, բացի տեղացիներից» նյութն է: Ներկայացվողը վերոհիշյալ նյութի պատասխանը չէ, այլ մեր տեսակետը արծարծված խնդիրների եւ դրա լուծման տարբերակների վերաբերյալ:

Բագրատաշենն, իհարկե, առաջին հերթին բագրատաշենցուն է պատկանում, բայց նաեւ Տավուշի մարզի համայնքներից մեկն է եւ ինչպես մարզի մյուս բնակավայրերի, այնպես էլ Բագրատաշենի հոգսերը, խնդիրները շատ լավ հայտնի են մեզ, դրանց լուծմամբ մենք զբաղվում ենք մեր ամենօրյա աշխատանքի ընթացքում: Ուսումնասիրելով համայնքի հնարավորությունները, մշակվել է նաեւ Բագրատաշենի զարգացման հեռանկարային ծրագիր, որն իր տեղն է գտնվում Տավուշի մարզի զարգացման ռազմավարության ընդհանուր ծրագրում:

Սկսենք նրանից, որ ոչ միայն Բագրատաշենի, այլեւ ամբողջ Նոյեմբերյանի տարածաշրջանի զարգացումը հիմնականում կապվում է դեղձի այգիների վերականգնման հետ: «Պտուղ» ծրագիրը, որի մասին հիշատակված է Նաիրա Պողոսյանի նյութում, եւ որը մշակել են Տավուշի մարզպետարանը եւ գյուղատնտեսության նախարարությունը, հենց այդ նպատակն է հետապնդում: Ծրագրի իրականացումը երկար ժամանակ է պահանջում: Սկսվել է դեռեւս 1999 թ. Նոյեմբերյանի խառասիճան [illegible] վերագործարկմամբ, որը չէր աշխատել վերջին 10 տարիների ընթացքում: Ոռոգման ջուրն ապահովելուց հետո, դրվեց նաեւ տնկարանային տնտեսության հիմքը: Ոչ հեշտությամբ, բազմիցս հարցը բարձրացնելուց հետո, վերջապես Տավուշի գյուղատնտեսության աջակցության մարզային կենտրոնին Բագրատաշենի տարածքից վարձակալությամբ հատկացվեց 10 հա հողատարածք: 5 հա տարածքի վրա կատարվել են հողհարթեցման, տնկման աշխատանքներ: Արդեն հիմնվել է 4,2 հա դեղձի եւ ծիրանի մայրուս: Աշնանը նման տնկիներով կլրացվի ամբողջ 10 հեկտարը: Ընդհանուր առմամբ տարածաշրջանում արդեն ունենք 12,5 հա երիտասարդ այգի, եւս 40 հա կհիմնենք մինչեւ տարեվերջ: Իսկ 2001-2002 թթ. ընթացքում այգիների թիվը կկրկնապատկվի: Ֆինանսական խնդիրներ, իհարկե, կան, բայց որ տնկարանը ջրացնելու վտանգի տակ է, բոլորովին չի համապատասխանում իրականությանը: Ոռոգումն այստեղ կատարվում է պահանջվող քանակին համապատասխան: Տնկարանում մշտապես աշխատում է նաեւ մարզին հատկացված չինական տրակտորներից մեկը: Ծրագրի վերջին փուլը կլինի, դեղձի այգիները վերականգնելուց հետո, Այրումի պահածոների գործարանին հումք մատակարարելը, որի վարկավորման եւ արտադրության վերագինման խնդրի լուծման ճանապարհներն այժմ որոնվում են:

Որ հանրապետության սոցիալական ծանր վիճակն իր առավելագույն արտահայտությունն է գտել Բագրատաշենում, ոչ ոք չի ժխտում: Այստեղ ապրուստի միջոց են փնտրում ոչ միայն բագրատաշենցիները, ոչ միայն տավուշցիները, այլեւ հանրապետության բազմաթիվ համայնքների բնակիչներ: Դժբախտաբար, ոչ կանոնակարգված առեւտուրն անընդունելի երեւույթներ է բերել իր հետ: Կան եւ դրամաշորթներ, եւ մարմնավաճառներ: Սա նաեւ իրավապահ մարմինների խնդիրն առարկան է: Բայց չմոռանանք, որ Բագրատաշենի շուկան սահմանամերձ առեւտրի եզակի դրսեւորում է եւ մեծ նշանակություն ունի տարածաշրջանային տնտեսական համագործակցության համար: Խնդրի լուծման միակ ճանապարհը սահմանամերձ առեւտրի, շուկայի գործունեությունը կանոնակարգելն է: Բագրատաշենի տարածքում գործում են մանրածախ առեւտրի երկու շուկա. «Սահմանամերձ» ՊՓԲԸ եւ Բագրատաշենի գյուղապետարանի ենթակայության տակ գտնվող շուկան: «Սահմանամերձը» այժմ իրականացնում է առեւտրական գործունեություն կազմակերպելու բարեփոխումների ծրագիր, որի շրջանակներում կառուցվում է նաեւ մաքսակետ: Մաքսային ստուգման գոտու ընդլայնման շինարարական աշխատանքները եւ տարածքում կատարվող առեւտուրը խանգարում են միմյանց: Գյուղապետարանի ենթակայությամբ գործող շուկայում առեւտրով զբաղվող անձանց 3 ամիս ժամկետով անվճար տեղեր են հատկացվել «Սահմանամերձում»՝ հետագայում նախկին տեղերը վերադառնալու պայմանով: Ինչ վերաբերում է առեւտրով հագեցած օրերին ավտոտրանսպորտի ավելացման հետ կապված, Բագրատաշեն ելումուտ անելու դժվարություններին, ապա Տավուշի մարզպետարանը հանձն է առել կազմակերպել մարդատար մեքենաների ժամանակավոր կայանատեղեր եւ ապահովել բնակչության անվտանգությունը:

Տավուշի մարզը հոգսաշատ ու հիմնախնդիրներով հարուստ մարզ է: Բավական է նշել, որ 350 կմ ընդհանուր սահման ունի հարեւան հանրապետությունների հետ, եւ համայնքների մի մեծ խումբ սահմանապահ է: Սահմանամերձ չմշակվող հողեր, հրետակոծված տներ, երկրաշարժից վնասված բնակարաններ եւ բազում այլ խնդիրներ, որոնք բնորոշ են սահմանամերձ մարզին: Սակայն խնդիրների այդ բազմազանության մեջ ոչ մեկի հոգսը չի մոռացվում: Եթե մշակվում եւ իրականացվում են գյուղատնտեսության զարգացման ծրագրեր, որոնցից մեկի շնորհիվ միայն ծխախոտագործության բնագավառում Տավուշի մարզում ստեղծվել է 6500 աշխատատեղ, եթե այսօր կարեւորագույնը համարվում է արդյունաբերության վերագործարկումը, ապա դա չի նշանակում, որ մոռացվում է Բագրատաշենի դպրոցի անավարտ շենքը: 2,5 մլն դրամը, որն անհրաժեշտ է դպրոցի վերանորոգումն ավարտելու համար, արդեն փոխանցվել է Նոյեմբերյանի գանձապետական բաժանմունքին եւ շուտով կտրամադրվի շինարար կազմակերպությանը:

Տավուշի մարզն ունի 62 համայնք: Եվ յուրաքանչյուր համայնքի ամենափոքր խնդրով զբաղվելը Տավուշի մարզպետարանի պարտականությունն է: Բայց համայնքների հետ աշխատելը շատ ավելի արդյունավետ է լինում, երբ նրանք ապահովում են տեղական բյուջեների եկամուտները: Այդ դեպքում համայնքն իր միջոցներով է որոշակի աշխատանքներ կատարում: Բագրատաշենն, իհարկե, չի կարող հոգալ իր հոգսերը, որովհետեւ 1999 թ. բյուջեի կատարման տոկոսը եղել է 27,5 տոկոս, իսկ 2000 թ. առաջին կիսամյակում 6 տոկոս: Իսկ տեղական բյուջեները կազմվում են ոչ միայն շուկայի եկամուտներից, այլեւ հողի հարկից, գույքահարկից եւ այլն: Միայն հողի հարկի գծով համայնքի բյուջե պետք է 23 մլն դրամ մուտք լիներ:

Բագրատաշենը ոչ միայն մարզի, այլեւ հանրապետության կարեւորագույն դարպասներից է: Եվ մենք համոզված ենք, որ համայնքը բոլորից եւ առաջին հերթին բագրատաշենցիների ջանքերով վերականգնելու է իր երբեմնի փառքը, որը, ինչպես արդեն նշեցինք, անմիջական պայմանավորվելու է առաջին հերթին դեղձի այգիների վերականգնմամբ, գյուղատնտեսության մյուս ճյուղերի զարգացմամբ:

ԱՐՄԵՆ ՂՈՒԼԱՐՅԱՆ
Տավուշի մարզպետ

ԱԶԳ

միջազգային

Անցած շաբաթ, Թբիլիսիում ու Բաքվում հյուրընկալվելուց հետո, Երեւան ժամանեց Լեհաստանի փոխվարչապետ, էկոնոմիկայի նախարար Յանուշ Շտայնհոֆը: Նախաձեռնությունն իրենն էր, եւ դա վկայում է, որ մեր տարածաշրջանը սկսել է «գրավիչ» դառնալ Լեհաստանի համար: Հասկանալի է՝ Ադրբեջանի նավթը, Վրաստանի նավահանգիստները դեպի Արեւելք դուրս գալու առումով Վարշավային չէին կարող չհետաքրքրել: Իսկ Հայաստանն այդ ճանապարհի վրա է, եւ մի խոշոր չափով կարող է նպաստել (կամ խոչընդոտել) նման կապերի ծավալմանը: Այնպես որ՝ պրն Շտայնհոֆն ամենեւին պատահականորեն չէր հայտնվել Երեւանում: Եթե նկատի առնենք, որ հետխորհրդային տասնամյակում Կենտրոնական ու Արեւելյան Եվրոպայի երկրների մեջ ամենաբարձր տնտեսական աճ արձանագրվում է հենց Լեհաստանում՝ համախառն ներքին արդյունքի ծավալների միջին տարեկան ցուցանիշն աճում է 6,3 տոկոսով, եւ դա ամենաբարձրն է նախկին սոցճամբարի երկրների համար, ապա հասկանալի կդառնա, որ Լեհաստանը կարիք ունի նոր շուկաների: Հազիվ թե լեհերն ի վիճակի են «նվաճել» արեւմտաեվրոպական շուկաները (այսօր էլ Լեհաստանի եւ Արեւմտյան Եվրոպայի երկրների միջեւ տնտեսական զարգացման ճեղքը բավական մեծ է), իսկ ահա մեր տարածաշրջանի շուկաները լեհական ապրանքատեսակներով հագեցնելը մի առանձին պրոբլեմ լինել չի կարող:

ԿԱՊԵՐ

Լեհական «հրաշքը» եւ Հայաստանը

Յանուշ Շտայնհոֆ

Դեռեւս 1999-ին, երբ ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը պաշտոնական այցով գտնվում էր Վարշավայում, կայացավ հայ-լեհական բիզնես-ֆորում, որին մասնակցում էին հայկական 45 ձեռնարկությունների ներկայացուցիչներ: Նրանցից 22-ը մասնակցում էին նաեւ Վարշավայում բացված հայկական արդյունաբերական ապրանքների ցուցահանդեսին: Հետաքրքրություն կար, եւ այդ ցուցահանդեսի ու բիզնես-ֆորումի շրջանակներում Լեհաստանի առեւտրի պալատի ու Հայաստանի արդյունաբերողների եւ գործարարների միջեւ ստորագրվեց համագործակցության համաձայնագիր: Մի շարք պայմանավորվածություններ ձեռք բերեցին ՀՀ Կենտրոնական ու «Անելիք» բանկերը, «Բիոխիմ», «Սարդարապատ», «Նեյտրոն», Երեւանի գորգերի գործարան, ոսկերչական գործարան, «Ալմաստ», «Իմպուլս», «Տրանզիստոր» ձեռնարկությունները, «ՄԻԼ» կոնցեռնը: Ավաղ, այդ պայմանավորվածությունները հոկտեմբերի 27-ի ոճրագործությանը հետեւած անկայունության մթնոլորտի պատճառով մի խոշոր չափով մնացին անկատար: Ավելին, երկու երկրների առանց այն էլ չնչին ապրանքաշրջանառությունն էլ ավելի նվազեց: Այս համատեքստում, ինչպես դիպուկ նկատել էր Լեհաստանի էկոնոմիկայի փոխնախարար Բլաշչիկը, «անհնարին է նույնիսկ խոսել լուրջ տնտեսական համագործակցության մասին»:

Ահա այժմ, երբ Հայաստանը տեսանելիորեն հաղթահարում է հոկտեմբերի 27-ի ցնցակաթվածը, երեւի արդեն, համենայն դեպս լեհական կողմի տեսանկյունից, գալիս է «լուրջ տնտեսական համագործակցության» ժամանակը:

Անձամբ ես ա՛յս լույսի տակ եմ տեսնում Լեհաստանի փոխվարչապետի երեւանյան այցը: Ըստ իս, դրա լավագույն ապացույցը ոչ միայն Յանուշ Շտայնհոֆի վարած բանակցություններն էին վարչապետ Անդրանիկ Մարգարյանի հետ, այլեւ Երեւանում անցկացված բիզնես-համաժողովը՝ նոր, բավական հուսադրող պայմանավորվածություններով (աչքով չտանք):

Կոնկրետ ի՞նչ կարող է տալ այս ամենը մեր երկրին:

Քաղաքական առումով՝ եվրոպային ինտեգրվելու մի նոր, հուսալի միջոց: Տնտեսական առումով՝ ներմուծումը եւ արտահանությունը մեծացնելու հնարավորություն:

Սակայն, թերեւս, ամենամեծ օգուտը կարելի է ստանալ լեհական բարեփոխումների, այսպես կոչված «լեհական հրաշքի» փորձը փոխառնելով: Առաջին հերթին նկատի ունեմ Լեհաստանի սեփականաշնորհման փորձը: Մեզանից 11 անգամ մեծ տարածք (312,7 հազար քառ. կմ) եւ գրեթե նույնքան ավելի բնակչություն (մոտ 40 մլն) ունեցող այս երկիրն այժմ մասնավոր հատվածում տալիս է իր համախառն ներքին արտադրանքի շուրջ երկու երրորդը: Զբաղված բնակչության 65 տոկոսն աշխատում է հենց այդ՝ մասնավոր հատվածում:

Ինչպե՞ս են լեհերը հասել նման՝ հիրավի նախանձելի (մեզ համար) ցուցանիշների:

Իր երեւանյան այցի ընթացքում Յանուշ Շտայնհոֆը ընդգծում էր, թե լեհական կառավարությունը մասնավորեցվող ձեռնարկությունների նկատմամբ դեռ 90-ականների սկզբից որդեգրել է «անձնավորված մոտեցում»: Լեհաստանում, պարզ ասած, հախուռն սեփականաշնորհում չի կատարվել. յուրաքանչյուր ձեռնարկության սեփականաշնորհման մեթոդը, ժամկետներն ու ձեւերն ընտրվել են վերջինիս գործունեության բնույթի, ֆինանսական վիճակի, աշխատակիցների թվաքանակի եւ մի շարք այլ ցուցանիշների մանրակրկիտ վերլուծության հիման վրա: Ասել է՝ ձեռնարկությունները սեփականաշնորհել են ոչ թե հանուն սեփականաշնորհման, այլ՝ կոնկրետ տնտեսական արդյունքներ ստանալու ակնկալիքով: Եվ այդ պատճառով էլ առ այսօր մեր համեմատ այս վիթխարի երկրում սեփականաշնորհման այս կամ այն փուլում են գտնվում ընդամենը 5600 ձեռնարկություն: Սեփականաշնորհված ձեռնարկությունների բացարձակ թվերով լեհերը, ակնհայտորեն, մեզանից շատ ետ են մնացել: Բայց ահա սեփականաշնորհման գործընթացի արդյունավետության տեսակետից մենք լեհերի ցուցանիշները միայն երազել կարող ենք:

Ինչո՞ւ: Որովհետեւ լեհերը, ի տարբերություն մեզ, նախորդ ռեժիմից ժառանգություն մնացած տնտեսական հզորությունները չեն դիտել իբրեւ «օտարի ունեցվածք», որը կարելի էր... կողոպտել, քամուն տալ կամ լցնել առանձին ստահակների գրպանները: Սեփականաշնորհումն այնտեղ իրականացրել են պետական գանձապետարանը, հատուկ այդ նպատակով ստեղծված գործակալությունները: Սեփականաշնորհմանը նախորդել են ձեռնարկությունների կառուցվածքային փոփոխություններն ու ֆոնդային շուկայի զարգացումը: Զուր չէ, որ միջազգային դիտորդներն ու փորձագետներն այսօր էլ շատ բարձր են գնահատում սեփականաշնորհման լեհական փորձը:

Մի խոսքով, լեհերից սովորելու բավական շատ բան կա, եթե մանավանդ նկատի ունենանք, որ Անդրանիկ Մարգարյանի կառավարությունը վճռականորեն տրամադրված է սեփականաշնորհման հետագա խորացմամբ: Ամբողջ հարցն այն է, որ այս կառավարությունը խուսափի ՀՀՇ-ական սեփականաշնորհման տխուր «փորձից»:

Որքան կարող եմ դատել՝ Անդրանիկ Մարգարյանը, համենայն դեպս ելնելով իր հայտարարություններից, ոչ միայն այդպիսի տրամադրվածություն ունի, այլեւ կառավարությունն այժմ միջոցներ է մշակում նախկինում սեփականաշնորհված (իսկ իրականում՝ թալանված) ձեռնարկությունների վերագործարկումն ապահովելու ուղղությամբ: Թե ինչպե՞ս՝ առայժմ մշուշոտ է: Եվ այդ մշուշը կարելի կլինի ցրել նաեւ լեհական փորձը հաշվի առնելով ու կիրառելով: Այս դեպքում Յանուշ Շտայնհոֆի այցը անհետեւանք չի մնա: Բայց դրա համար կառավարությանը քաղաքական կամք ու հետեւողականություն է պետք:

ՌԱՖԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

Ապերախտ նյույորքցիները

Երբ օտարները նյույորքցիներին հարցափորձ են անում քաղաքում գործող ՄԱԿ-ի մասին, նրանք դժգոհում են, թե դրանից օգուտ չկա, քանզի շատ պետություններ եւ դիվանագետներ ժամանակին չեն մուծում պայմանավորված անդամավճարներն ու մյուս տուրքերը: Նրանք այնքան մեծամիտ են, որ առանձնապես չեն կարեւորում իրենց քաղաքում կազմակերպված հազարամյակի գագաթաժողովը, գտնելով, որ Նյու Յորքն առանց այդ էլ աշխարհի մայրաքաղաքն է, քանզի այնտեղ է կառուցված ՄԱԿ-ի ապակեպատ երկնաքերը:

Երկրորդ աշխարհամարտի վերջերին այն ժամանակվա լավագույն ճարտարապետների ուժերով վիթխարի շինությունը կառուցվեց Իսթ Ռիվերի ափերին: Նյույորքցիները մշտապես աճապարում են հյուրերին հիշեցնել, որ ՄԱԿ-ի հսկա երկնաքերը եւ օժանդակ կառույցները հնացել եւ խարխլվել են, քանի որ նորոգման համար միջոցներ չկան: Նրանք մասամբ իրավացի են. հազարամյակի գագաթաժողովի նախօրեին առաստաղի ծեփը տեղ-տեղ թափվեց հենց այն սրահում, որտեղ նախաճաշելու էին աշխարհի պետությունների ու կառավարությունների ղեկավարները: Դա ՄԱԿ-ի ընդհանուր ժողովին գուցե ստիպի արագացնել 1 մլրդ դոլարի հատկացումը, որն անհրաժեշտ է շենքի վերանորոգման համար:

Իսկ ո՞րն է նյույորքցիների ապերախտության դրսեւորումը: Ժնեւի «Լը Տան» թերթը նշում է. միայն ՄԱԿ-ի ներկայության շնորհիվ նրանք տարեկան 3 մլրդ դոլար են ստանում անուղղակի եկամուտների ձեւով: Նյու Յորքի բնակիչներն այդ վիթխարի եկամուտների մասին նախընտրում են չխոսել: Ավելին, հետեւելով սենատոր Չակ Շումերի օրինակին, նրանք Հազարամյակի գագաթաժողովի նախօրեին ԱՄՆ կառավարությունից 10 մլն դոլար պահանջեցին մեծարգո հյուրերի անվտանգության ապահովման համար:

«Նյու Յորք թայմսը» այս կապակցությամբ ընդգծում է, որ եթե ՄԱԿ-ի շենքը կառուցվեր ավելի ուշ, օրինակ այսօր, ապա նստավայր կընտրվեր Ժնեւը կամ Հաագան, որոնք նման մեծ պահանջներ չէին ներկայացնի: Նյույորքցիները չպետք է անտեսեն իրենց ազդեցիկ թերթի կարծիքը:

Պ. Ք.

ՆԱՎԹ

Ռուսաստանին առաջարկվել է անդամակցել ՕՊԵԿ-ին

Սեպտեմբերի 9-10-ը Վիեննայում նավթ արդյունահանող երկրների կազմակերպության (ՕՊԵԿ) կենտրոնակայանում տեղի ունեցավ անդամ 13 երկրների նիստ՝ նավթի նախարարների մակարդակով: Արեւմուտքի տնտեսապես զարգացած պետությունների ճնշման տակ ՕՊԵԿ-ն այս տարի արդեն երրորդ անգամ ավելացրեց նավթի առաքման ծավալները: Արդեն վաղվանից ՕՊԵԿ-ն արտահանման ծավալները կավելացնի 800 հազար բարելով, տոկոսային առումով՝ 3 տոկոսով ավել: Սակայն, ինչպես պնդում են արեւմտյան փորձագետները, նավթի առաքման նման ծավալների ավելացումն էականորեն չի ազդի համաշխարհային շուկայում գների իջեցմանը, եւ կպահպանվի մեկ բարելը 33-35 դոլարի սահմաններում: Որպեսզի գներն իջնեն մինչեւ 25-28 դոլար, ինչը պնդում են արեւմտյան երկրները, անհրաժեշտ է նավթի առաքման ծավալներն ավելացնել եւս 1-1,2 մլն բարելով:

ՕՊԵԿ-ի հերթական նիստն անցել է նյարդային մթնոլորտում: Կազմակերպության 13 անդամներից 4-ը՝ Իրանը, Իրաքը, Լիբիան եւ Վենեսուելան, դեմ են եղել նավթի առաքման ծավալների ավելացմանը: Բանն այն է, որ Իրանի եւ Լիբիայի տնտեսությունը նավթի նման բարձր գների պայմաններում ակնհայտ տնտեսական աճ է արձանագրում, Վենեսուելան դեմ չէ նավթի առաքման ծավալների ավելացմանը, պայմանով, որ դա լինի ոչ շուտ, քան մինչեւ դեկտեմբեր: Սա այն ժամանակահատվածն է, որը թույլ կտա զուտ ֆիզիկապես պատրաստվել երկրում նավթի արդյունահանման ծավալների ավելացմանը: Համաշխարհային շուկայում նավթի չափազանց բարձր գները ձեռնտու է Իրաքին: Նավթի պաշարներով հարուստ այս երկիրը շարունակում է մնալ տնտեսական շրջափակման մեջ, ինչը բողոքի տեղիք է տալիս Արեւմուտքի գրեթե բոլոր երկրներում (բացի ԱՄՆ-ից եւ Մեծ Բրիտանիայից): Բաղդադը հույս է փայփայում, թե համաշխարհային շուկայում նավթի նման բարձր գները կլինեն հենց այն ազդակը, որի ճնշման տակ վերջնականապես կվերացվի Իրաքի շրջափակումը: ԱՄՆ-ը Իրանին, Իրաքին եւ Լիբիային շարունակում է համարել ահաբեկչությանն աջակցող երկրներ, ինչն արդարացիորեն դժկամությամբ են ընդունում Թեհրանը, Բաղդադը եւ Տրիպոլին: Դիտորդների կարծիքով, այս իրողությունը եւս անդրադառնում է ՕՊԵԿ-ի որոշումներին:

Կազմակերպության մյուս 9 անդամներ՝ Ալժիրը, Կատարը, Քուվեյթը, Արաբական Միացյալ էմիրությունները, Սաուդյան Արաբիան, Էկվադորը, Ինդոնեզիան, Գաբոնը եւ Նիգերիան կամ «վասալական», կամ ֆինանսատնտեսական կախման մեջ են Վաշինգտոնից, ինչը միշտ չի թույլ տալիս սեփական որոշումներ կայացնել:

Վիեննայի նիստին դիտորդների կարգավիճակով մասնակցում էին նավթ արդյունահանող, սակայն ՕՊԵԿ-ին չանդամակցող Ռուսաստանը, Չինաստանը, Կոլումբիան, Օմանը, Մեքսիկան, Մալայզիան, Եգիպտոսը, Անգոլան: Ռուսաստանին առաջարկվել է դառնալ ՕՊԵԿ-ի անդամ: Վենեսուելայի մայրաքաղաք Կարակասում սեպտեմբերի վերջերին կգումարվի կազմակերպության նիստ, որտեղ կքննարկվի Ռուսաստանի անդամակցության հարցը:

Թ. Հ.

Ռուսաստանը կրճատելու է զինված ուժերը

ՄՈՍԿՎԱ, 11 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՄՆԱՐՔ: ՌԴ զինված ուժերի կրճատման մասին որոշումը կայացվել է, երեկ լրագրողներին հայտարարել է ՌԴ պաշտպանության նախարար, մարշալ Իգոր Սերգեեւը: Նրա ասելով, մնում է միայն «կրճատումը պաշտոնապես ձեւակերպել» ՌԴ նախագահի հրամանագրով: Կայացված որոշմանը համապատասխան, 2001-2003 թթ. զինված ուժերի թվաքանակը 1 մլն 200 հազարից կհասցվի մինչեւ 850 հազար մարդու: Այդ թվում 180 հազար մարդով կկրճատվեն ցամաքային զորքերը, 50 հազարով՝ ռազմածովային ուժերը, 40 հազարով՝ ռազմաօդային ուժերը: Կկրճատվի նաեւ ներքին զորքերի, Անվտանգության դաշնային ծառայության, Արտակարգ իրավիճակների նախարարության եւ երկաթուղային զորքերի թիվը: Ի.Սերգեեւը նաեւ նախարարության անունից հույս է հայտնել, որ Պետդուման կընդունի ռազմական ծախսերն ավելացնելու մասին ՌԴ նախագահի առաջարկությունը:

ՄԵՐՁԱՎՈՐ ԱՐԵՎԵԼՔ

Հետաձգվեց Պաղեստինի պետության հռչակումը

Սեպտեմբերի 9-10-ը Գազայում գումարված Պաղեստինյան կենտրոնական խորհուրդը (ՊԿԽ) դարձյալ որոշեց հետաձգել անկախ պետության հռչակումը, որը նախասահմանված էր սեպտեմբերի 13-ին: Պաղեստինյան ազատագրության կազմակերպությանը (ՊԱԿ) պատկանող ՊԿԽ-ն այս անգամ որեւէ ժամկետ չի նշել պետության հռչակման համար: Դրա փոխարեն որդեգրել է մի անորոշ ու հեղհեղուկ դիրքորոշում, համաձայն որի հանձնարարվել է ՊԱԿ-ի գործկոմին եւ պաղեստինյան ազգային ու օրենսդիր խորհուրդներին «համապատասխան քայլեր ձեռնարկել մինչեւ նոյեմբերի 15-ը՝ Պաղեստինի պետությունը մարմնավորելու եւ դրա գերիշխանությունը պաղեստինյան գրավյալ տարածքների, այդ թվում՝ մայրաքաղաք Երուսաղեմի վրա տարածելու համար»: Միեւնույն ժամանակ ՊԿԽ-ն գումարվելու է նոյեմբերի 15-ին՝ քննարկելու «պաղեստինյան պետություն հռչակելու նոր ժամկետը»:

Ակնհայտ է, որ սա զիջողական քայլ էր պաղեստինյան ղեկավարության կողմից, որը կրկին տեղի տվեց ամերիկա-իսրայելական ահագնացող ճնշումներին, ինչպես տեղի ունեցավ անցյալ տարի, երբ նույն ՊԿԽ-ն ապրիլի 28-ին հետաձգեց 1999 թ. մայիսի 4-ին նախատեսված հռչակումը: Ահա թե ինչու Վաշինգտոնն ու Թել Ավիվը դրական գնահատեցին ՊԿԽ-ի նոր կեցվածքը եւ առաջարկեցին պաղեստինա-իսրայելական 4-5 շաբաթյա եռանդուն նոր բանակցություններ վերսկսել՝ առկախ մնացած դժվարին հիմնախնդիրները հաղթահարելու համար:

Հավանաբար նշյալ 4-5 շաբաթները վճռորոշ կլինեն պաղեստինա-իսրայելական խաղաղ կարգավորման գործընթացում: Բանն այն է, որ եթե այդ ժամանակահատվածում երկու կողմերը չարձանագրեն որեւէ էական առաջընթաց, ապա ինքնաբերաբար երկխոսությունը կարող է ենթարկվել սառեցման եւ նույնիսկ փլուզման վտանգին: Դա պայմանավորվելու է ԱՄՆ-ի նախագահական ընտրությունների եւ իշխանափոխության փուլի, ինչպես նաեւ Իսրայելի վարչապետ Բարաքի կառավարության ենթադրվող անկման ու նոր ընտրություններ անցկացնելու հետ: Եթե նման կանխատեսումն իրականանա Իսրայելում, ապա գրեթե անխուսափելի կլինի կարծր «Լիկուդի» վերադարձը իշխանություն, ինչն, իր հերթին, ընդհանրապես փակուղի կմտցնի խաղաղության գործընթացը, ինչպես եղավ նախկին վարչապետ, լիկուդական Նաթանյահուի գահակալության ծանր տարիներին:

Ս. Մ.

ԱԶԳ

Մշակույթ

Գրիգոր Շլտյան

Իրապաշտ նկարչի ծննդյան 100-ամյակը

Իտալահայ գեղանկարիչ Գրիգոր Շլտյանը 20-րդ դարի իրապաշտական արվեստի խոշոր ներկայացուցիչներից է: Արվեստի ուղղությունների բուռն խաչուղիներում, հավատարիմ մնալով դասական արվեստի սկզբունքներին, դրանք մեծ վարպետությամբ համադրելով արդի գեղարվեստական խնդիրների հետ, ժամանակին ընդառաջ, նրա հունով ընթացող հեղեղին ընդդեմ կանգնած գեղանկարիչների շարքում ապրեց ու ստեղծագործեց մի հայ նկարիչ, որի ստեղծագործությունը ծնունդ էր առել իր ժողովրդի դարավոր մշակույթի ակունքներից:

«...Ինձ թվում է, որ իրապաշտությունն է միակ ուղին, որով պետք է ընթանալ մշակույթի հետադիմության այս ժամանակաշրջանում. այս է խնդիրը, որը ես դիտում եմ որպես իմ առանձնություն եւ որին նվիրաբերել եմ իմ գեղանկարչությունը», գրել է Շլտյանը:

Ծնվել է 1900 թ. Դոնի Ռոստովում: Հայրը քաղաքում հայտնի փաստաբան էր, որն էլ տղային ուղարկում է Մոսկվա սովորելու: Երիտասարդ գիմնազիստն ուսման մեջ առանձնապես աչքի չէր ընկնում, բայց փոխարենը բաց չէր թողնում ոչ մի ցուցահանդես, մինչեւ ուշ գիշեր նստում էր իրեն ծանոթ նկարիչների արվեստանոցներում, եւ շուտով ինքն էլ սկսեց նկարել: 1915 թ., դեռեւս իր ծննդավայրում, նա աչքի էր ընկնում իր գեղարվեստական գործերով, որոնք կրում էին կուբիզմի որոշակի ազդեցությունը:

1919 թ. Շլտյանը մեկնում է Կ. Պոլիս, ապա՝ Վիեննա, հաճախում տեղի գեղարվեստի ակադեմիան, իսկ 1923 թվականից վերջնականապես հաստատվում է Իտալիայում, եւ մինչեւ կյանքի վերջը ապրում է Հռոմում: Անդամագրվում է «Անի» եւ «Հայ ազատ արվեստներու միութիւն» խմբակներին, մասնակցում նրանց կազմակերպած ցուցահանդեսներին:

Նկարիչը շատ զրկանքների եւ աղքատության մեջ է եղել Իտալիայում ապրած տարիներին: Կարիքից դրդված, թափառել է Իտալիայի ճանապարհներով, մտել խղճուկ գյուղակները, նկարել գեղջուկներին եւ հովիվներին, եւ մի քանի գրոշով, որը նրա ապրուստի միակ աղբյուրն է եղել, այդ նկարները վաճառել հասարակ ժողովրդին:

1924 թ. Հռոմում բացվում է բարձր հասարակայնությանը տակավին անծանոթ Գրիգոր Շլտյանի աշխատանքների անհատական ցուցահանդեսը:

«Խաբկանք» (1941):

Ճակատագիրը ժպտում է երիտասարդ նկարչին, նրա վրա ուշադրություն են դարձնում քննադատները, մամուլը: Սկսվում է Գրիգոր Շլտյանի ստեղծագործական վերելքը դեպի արվեստի բարձունքներ: «Ժամանակի հետ իմ մեջ աստիճանաբար ուժգնացավ այն համոզմունքը, որ նկարչի կոչումն աշխարհն իր ողջ բազմազանությամբ ճշմարտացիորեն պատկերելն է: Իրական եւ ոչ թե վերացական, ահա այն հավատամքը, որին ես հետեւում եմ իմ ողջ կյանքի ընթացքում», ասում է նկարիչը:

Մեկը մյուսի ետեւից նրա անհատական ցուցահանդեսները հաջողություն են ունենում Միլանում, Հռոմում, Փարիզում, Վենետիկում, Բրյուսելում, Լոնդոնում, Նյու Յորքում եւ այլուր, եւ վերջնականապես Շլտյանն իր հաստատուն տեղն է գրավում իտալական ժամանակակից արվեստում:

Իր արտասովոր ստեղծագործություններով Շլտյանը ստեղծեց ժամանակակից եւ դիցաբանական թեմաներով կոմպոզիցիոն հորինվածքներ, դիմանկարներ, բնանկարներ՝ «Բախոսը գինետանը», «Թափառաշրջիկներ», «Պատմության մի էջ», «Ֆիլատելիստը», «Գրմասերը», «Գողերի դպրոցը», «Երկու հասակ», «Մոդեռնիստների դպրոցը» եւ բազմաթիվ այլ ստեղծագործություններ, որոնց բնորոշ են ձեւերի խորհուն պարզությունը, լուսաստվերի մեղմ բախումը, մարմինների եւ առարկաների կայունությունը, սառը, ներհուն հայեցողականությունը, հոգեբանական նուրբ անցումները:

Շլտյանը հայտնի է նաեւ որպես բեմադրիչ: Միլանի «Լա Սկալա» օպերային թատրոնում ձեւավորվել է Վեբերի, Պրոկոֆեւի, Դոնիցետիի, Շուբերտի, Ստրավինսկու ստեղծագործությունների բեմադրությունները: Նրան են պատկանում նաեւ Ֆլորենցիայի միջազգային երաժշտական փառատոնի ձեւավորումը: Նա նաեւ գրքի ձեւավորման մեծ վարպետ է: Տոլստոյի «Աննա Կարենինա» վեպի 120 ջրաներկ աշխատանքներով նրա ձեւավորած գիրքը հրատարակվել է Հռոմում, իտալերենով: Նրա նկարները զարդարում են Իտալիայի «Ռաֆայելլո» ամենամեծ շոգենավը:

1958 թ. նկարիչն առաջին անգամ այցելեց Հայաստան: Էջմիածնի Մայր տաճարի համար ստեղծեց «Հայկական աստվածամայր» նկարը, Ավագ խորանի համար: Նա նաեւ բազմաթիվ տեսական աշխատանքների հեղինակ է, որոնցից ամենանշանավորը 1976 թ. Հռոմում հրատարակված «Գեղանկարչության տրակտատ» աշխատությունն է: 1983 թ. նրա անհատական աշխատանքների ցուցահանդեսը բացվել է նաեւ Մոսկվայում: Շլտյանի գեղանկարչական գործերը գտնվում են Հռոմի, Վատիկանի, Վենետիկի, Միլանի, Ֆլորենցիայի, Փարիզի, Բրյուսելի թանգարաններում, ինչպես նաեւ Հայաստանի ազգային պատկերասրահում:

Նկարչի արվեստի գնահատականը շատ դիպուկ տվել է Մարիետա Շահինյանը. «Գրիգոր Շլտյանի արվեստի ձեւավորման ամբողջ ուղին ոչ մի զիջում չիմացող, անհավասարաչափորեն լարված պայքար է եղել: Ահա հենց այդ համառ եւ անողորմ սկզբունքայնությունն էլ, այդ «բոլորի դեմ ելած մեկի», «հոսանքի դեմ» մարտնչողի խիստ եւ անկոտրում դիրքավորումն էլ ակամայից հարգանք է առաջացնում նրա հանդեպ, նրա զարմանալի ճակատագրի հանդեպ», գրել է նա:

Գրիգոր Շլտյանն իր մահկանացուն կնքեց 1985 թ.:

Ն. ԴԱՆԻԵԼՅԱՆ

Արմավիրյան քնջուկ, կամ հոնքը շինելու տեղ՝ աչքն էլ...

Պետությանը հասցված ուղղակի վնասների ու դրանց՝ գոնե մասնակի փոխհատուցման թեման վերջին շրջանում քաղաքականին շատ է շոշափվում, սակայն երբ մոդային դարձած վնասների հաշվումն ու մեղավորներ փնտրելը համեմատաբար «հեշտ» են այնտեղ, ուր եղել են նյութական արժեքներ, ապա կան դեպքեր, երբ պետությանը հասցված վնասներն ի հայտ են գալիս որոշ ժամանակ անց, եւ որ ամենակարեւորն է՝ անհնար է լինում վերականգնել կամ փոխհատուցել դրանք: Դժվար թե ԱԺ 1991-95 թթ. էներգետիկայի ոլորտում տեղ գտած չարաշահումներն ուսումնասիրող ժամանակավոր հանձնաժողովը որեւէ արդյունքի հասներ, երբ չլինեին արխիվային փաստաթղթերը: Արմավիրում, սակայն, որոշել են «ծուխը գլխից բռնել»՝ մարզային պետական արխիվը վերածելով մակուլատուրայի խղճուկ մի կույտի: Քավ լիցի, չենք ուզում ասել, թե չարաշահումներ են եղել, որոնց հետքերը կոծկվել են այս եղանակով, ինչպես եւ այն, որ այդպիսիք պատրաստվում են իրագործվել, պարզապես արդեն յոթ ամիս է, ինչ պետական արխիվի մարզային բաժանմունքը չի գործում, արխիվից փաստաթղթերի պատճեններ ստանալն անհնար է դարձել ոչ միայն քաղաքացիների (որոնց մեծ մասը թոշակառուներ են), այլեւ պետական գերատեսչական եւ իրավապահ մարմինների համար: Այն, ինչն այժմ կոչվում է մարզային պետական արխիվ, ավելի շուտ հիշեցնում է միջնադարյան մի քաղաքի փողոցում կուտակված արգելված գրականության կույտի, որն ուր որ է պիտի հրո ճարակ դառնա:

Ո՞վ է այդ «ինկվիզիտորը», ինչո՞ւ վիճակը չի շտկվում եւ ինչո՞ւ ոչ ոք պատասխանատվություն չի կրում կատարվածի համար: Այս եւ նմանատիպ բազմաթիվ հարցերին պատասխանելուց առաջ ներկայացնենք «հերետիկոսի»՝ Արմավիրի մարզի պետական արխիվի նախկին տնօրեն Հենրիկ Խաչատրյանի՝ դատախազություն ուղարկված

դիմումից որոշ հատվածներ. «...Հարկադրված եմ դիմել Ձեզ Արմավիրի մարզպետ Ալբերտ Հերոյանի եւ ՀՀ կառավարությանն առընթեր արխիվային գործի վարչության պետ Հարություն Ֆելեքյանի կողմից շահադիտական նպատակներով, պաշտոնական դիրքի չարաշահմամբ եւ պարտականությունների խախտմամբ պետության շահերին վնաս պատճառելու, ՀՀ Սահմանադրությունը, «ՀՀ ազգային արխիվային ֆոնդի մասին» 1997 թ. օրենքի պահանջները եւ ՀՀ աշխատանքային օրենսդրությունը խախտելու, մարդու աշխատանքային իրավունքը ոտնահարելու, անձի պատիվն ու արժանապատվությունը վիրավորելու... փաստերի կապակցությամբ, որ սկսվել է դեռեւս 1998 թ.-ից ու շարունակվում է մինչ օրս»:

Այստեղից պարզ է դառնում, որ պետական արխիվի այսօրվա անմխիթար վիճակը ստեղծվել է մարզում պետական իշխանության ներկայացուցչի՝ մարզպետի եւ ՀՀ կառավարությանն առընթեր արխիվային գործի վարչության պետի ջանքերով: Դժվար է դրան հավատալը, ինչպես եւ դժվար է հասկանալ, թե ինչ շահադիտական նպատակներ էին հետապնդում պրն Հերոյանն ու պրն Ֆելեքյանը: Կարծում ենք, որ այդպիսիք չեն էլ եղել, սակայն 1965-ից սկսած նույն տեղում գործող պետարխիվը ձմռան կեսին (2000 թ. փետրվարի 9) մեկ այլ՝ արխիվային գործի համար չհարմարեցված տարածք տեղափոխելը պետական մտածողություն ունենալու արդյունք չէ: Ծանոթանալով արխիվի տեղափոխմանը նախորդած մեկուկես տարվա գրագրական աբսուրդին, կարելի է եզրակացնել, որ պետական մտածողությամբ «օժտված» այրերը թքած ունեն ազգային հարստության մաս կազմող պետական արխիվի ճակատագրի վրա, եւ կարեւոր չէ՝ կվնասվե՞ն պետարխիվի ֆոնդերը, թե՞ ոչ: Պակաս դեր չեն խաղացել նաեւ, այսպես ասած, «պալատական ինտրիգները» մարզպետարանի ներսում, սակայն երբ ինչ-որ կերպ դեռ կարելի է հասկանալ մարզպետի՝ արխիվն աչքից հեռու մի տեղ ուղարկելու ձգտումը, ապա այս պարագայում լրիվ անհասկանալի է արխիվային գործի վարչության պետ պրն Ֆելեքյանի դիրքորոշումը: Դահլիճը, որն առաջարկվում էր պետարխիվին, ամենեւին չէր համապատասխանում պահանջվող պայմաններին՝ խարխուլ դուռ, ոչ վանդակապատ հսկա պատուհաններ, հրդեհահարույց բարձրավոլտ էլեկտրական պահարան, կրծողների ու միջատների առկայություն եւ այլն: Այս հանգամանքը պիտի որ սթափեցներ Հ. Ֆելեքյանին, սակայն կատարվեց ճիշտ հակառակը: 1999 թ. վերջին մարզային պետարխիվի նախկին վարիչ Հ. Խաչատրյանը, զգալով, որ «ինչ որ բան այն չէ», կնքում է արխիվի դուռն ու պահպանության հանձնում ՆԳ պահակային ծառայությանը, բայց 2000 թ. փետրվարի 9-ին Արմավիր ժամանած պրն Ֆելեքյանը ստիպում է բացել կնքված դուռը՝ միաժամանակ Հ. Խաչատրյանին հանձնելով աշխատանքից ազատվելու մասին հրամանը:

Պիոներտան կինոհամերգային դահլիճ ելումուտ անողները փաստաթղթերի կապուկներ են տանում իրենց կենցաղային կարիքների համար: Իրավիճակը շտկելու թեթեւակի փորձեր արեց մարզային պետական արխիվի այժմյան տնօրեն Ռ. Միրզոյանը, սակայն նրա ուղարկած հանձնաժողովը, մեղմ ասած, «գլուխ չհանեց այդ շիլաշփոթից» եւ երկու օր անց մեկնեց, իսկ արխիվային վարչության պետ Հ. Ֆելեքյանը խնդրում է մարզպետին արխիվի մարզային ներկայացուցչության ֆոնդերը տեղափոխել Էջմիածին, քանի որ այնտեղ գոնե նորմալ շենքային պայմաններ կան...

Խոր «նոկաուտում» հայտնված մարզային պետարխիվի նախկին երեք սենյակներն այժմ տնօրինում է «Գրանդ տոբակոյի» մարզային ներկայացուցչությունը: Արմավիրի մարզում ծխախոտագործության աճի հետ զուգընթաց քայլելն ու մարզկենտրոնում «Գրանդ տոբակոյի» ներկայացուցչություն ունենալն, իհարկե, անհրաժեշտություն է, եւ այս պարագայում պրն Հերոյանին ոչ պետական մտածողության մեջ չես մեղադրի, բայց մի՞թե դա հարկավոր էր անել «աչքը հանելու» գնով:

ՌՈՒԶԱՆ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

ՀՈԲԵԼՅԱՆ

Լրանում է կոմպոզիտոր Ալեքսանդր Հարությունյանի ծննդյան 80 ամյակը:

Հատուկ մրցանակ՝ հայ երաժշտին

ԵՐԵՎԱՆ, 11 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: 2000 թվականին համընկան երկու հոբելյաններ՝ հանճարեղ Բախի մահվան 250-ամյակը եւ նրա անվան միջազգային մրցույթի հիմնադրման 50-ամյակը, որն անցկացվում է Լայպցիգում (XII Internationaler Johann-Sebastian-Bach-Wettberb): Այս տարի մասնակցելով մրցույթին, հայ երգեհոնահարուհի, Երեւանի Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիայի ասպիրանտ (պրոֆեսոր Վահագն Ստամբոլցյանի դասարան) Աննա Բակունցը ստացել է Sonderpreise հատուկ դիպլոմ եւ Յոհան Սեբաստիան Բախի երգեհոնային ստեղծագործությունների (ur-text) 9 հատորները:

Հատուկ մրցանակի հովանավորը «Բարենռայթեր» ("Barenreiter") հրատարակչությունն էր: Մրցույթի 53 մասնակիցները՝ Արեւմտյան Եվրոպայից, Ուկրաինայից, Հայաստանից, Ճապոնիայից, ԱՄՆ-ից, Կանադայից, Արգենտինայից, Ավստրալիայից, բոլոր երեք փուլերի ընթացքում իրենց վարպետությունն են ցուցադրել այն երգեհոնների վրա, որոնցով մոտ 300 տարի առաջ նվագել է ինքը՝ մեծն Բախը: Դրանք էին Զիլբերման (Silbermann) ֆիրմայի երգեհոնը Ռոթա (Rotha) քաղաքում եւ Սուրբ Թովմասի (Thomaskirche) տաճարի երգեհոնը, որի կանտորը 1723-1750 թթ.-ին եղել է Բախը:

«Նոյյան տապանի» թղթակցի հետ զրույցում Աննա Բակունցը նշեց, որ «միջազգային ժյուրին գնահատում էր Բախի, Կուպերենի, Սվելինկի, Բուկստեհուդեի եւ այլոց երգեհոնային ստեղծագործությունների կատարման ոճային առանձնահատկությունների իմացությունը: Բացի այդ, անհրաժեշտ էր կարճ ժամկետում պատրաստվել այն ստեղծագործության կատարմանը, որը հատուկ մրցույթի համար ստեղծել է գերմանացի ժամանակակից կոմպոզիտոր Քրիստիան Կրամը»:

Հայ երգեհոնահարուհու ուղեւորությունը Լայպցիգ հովանավորել է Հայաստանի առաջին տիկինը՝ Բելլա Քոչարյանը:

ՀԱՅԵՐԸ ԼՐԱՏՎԱՀՈՍՔՈՒՄ

«Նյու Յորք թայմսը» տեղեկացնում է, որ Նյու Յորքի Իսթ Վիլիջում կցուցադրվի Ատոմ Էգոյանի ֆիլմերի ռետրոսպեկտիվը: Ցուցադրության 5 օրերի ընթացքում կներկայացվեն նրա առաջին ֆիլմը՝ 1984-ին նկարահանած «Հաջորդ ազգականը», որն անդրադառնում է ռեժիսորի հայկական արմատներին եւ 1997-ին Ռասսել Բենքսի վեպի մոտիվներով նկարահանած «Պանծալի ապագան»:

***

«Ֆոտոգրաֆիկ» ամսագրի սեպտեմբերյան համարը ծանոթացնում է Գրեյգ Վարժապետյանի լուսանկարների վերջին հավաքածուին: Սանտա Ֆեում ապրող լուսանկարչի ստեղծագործություններից ճառագում է տաղանդը, ուժեղ զգացմունքայնությունը, եւ մեծ ուշադրությունը շրջապատի նկատմամբ:

***

Բանաստեղծուհի Դայանա Տեր-Հովհաննիսյանի նոր «Any day now» («Այլեւս ամեն օր») գիրքը «Քրիստիան Սայենս Մոնիթորի» էջերում դրական գնահատանքի է արժանացել: Թերթի գրախոսը նշում է, որ Տեր-Հովհաննիսյանը «առանց աչքակապության քննարկում է իր ժողովրդի ապրած ողբերգությունը»:

Պատրաստեց
Ռ. ԱԶԻԶՅԱՆԸ

Մարզական

ԲԱԴՄԻՆՏՈՆ

Մրցումներ Զանգանում, հավաք Երեւանում

Գնալով ավելի են սերտանում Հայաստանի ու Իրանի մարզական կապերը: Տարբեր մարզաձեւերի մեր ներկայացուցիչներն ավելի հաճախ են հարեւան երկիր մեկնում մրցումների:

Սեպտեմբերի սկզբին Իրանի Զանգան քաղաքում անցկացվեց բադմինտոնի միջազգային մրցաշար Ասիական մեծ մրցանակի խաղարկությունը, որին մասնակցեցին Իրանի, Հորդանանի, Սիրիայի, Թուրքմենստանի, Ադրբեջանի եւ Հայաստանի ազգային հավաքական թիմերը:

Հայաստանի հավաքականն այս մրցումներում ներկայացնում էին յոթ մարզիկ-մարզուհիներ՝ Լեւոն Թորոսյանը, Վազգեն Զաքարյանը, Արթուր Օհանյանը, Ռուզաննա Հակոբյանը, Աննա Նազարյանը, Մարիամ Մուրադյանը եւ Արմինե Մանուկյանը: Բոլորն էլ թենիսի օլիմպիական հերթափոխի հանրապետական մարզադպրոցի սաներն են:

Ինչպես պատմում է հանրապետության հավաքականի ավագ մարզիչ Հրաչյա Պողոսյանը, նույնիսկ մեր առաջատար բադմինտոնիստները չունեն անհրաժեշտ որակի եւ քանակի ռակետներ, փետրագնդակներ, մարզական գույք: Մեր պայմանները շատ հեռու են միջազգային ստանդարտներից: Համարյա ամբողջ աշխարհում բադմինտոն խաղում են հատուկ ծածկի վրա, իսկ մեզանում մարզիկները ստիպված են մարզվել ու մրցել փայտածածկ հատակի վրա: Այդուհանդերձ, չնայած առկա դժվարություններին, Հայաստանի մարզիկները որոշակի հաջողությունների հասնում են:

Զանգանի միջազգային մրցաշարում երկու հաղթանակ տարան իրանական երկյակների նկատմամբ, բայց կիսաեզրափակիչ խաղում համառ պայքարից հետո 1-2 հաշվով զիջեցին նրանց ուժեղագույն զույգին:

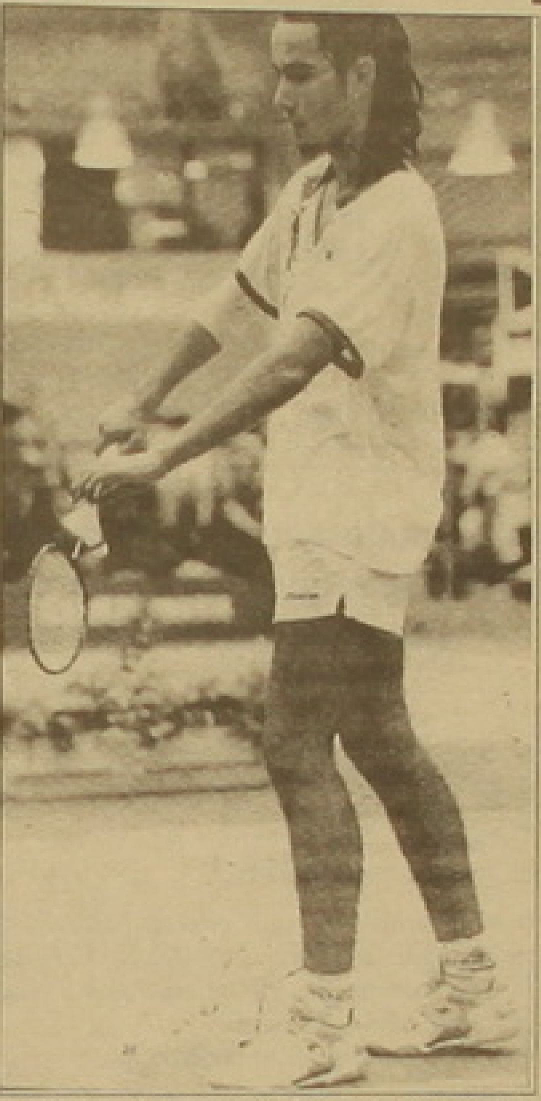

րորդ մրցանակի արժանացան Ռուզաննա Հակոբյանն ու Աննա Նազարյանը: Կանանց զուգախաղերում նրանք միեւնույն 2-0 հաշվով երկու հաղթանակ տարան իրանական երկյակների նկատմամբ, բայց կիսաեզրափակիչ խաղում համառ պայքարից հետո 1-2 հաշվով զիջեցին նրանց ուժեղագույն զույգին:

Նշենք, որ Ռուզաննան ու Աննան հաղթել էին Թեհրանում հունվար ամսին անցկացված միջազգային ներկայացուցչական մրցումներում: Այժմ մեր ուժեղագույն երկյակը նախապատրաստվում է Իսպանիայի Սեւիլիա քաղաքում կայանալիք աշխարհի առաջնությանը:

Զանգանի մրցաշարից հետո Հայաստանի հավաքականը վերադարձավ Երեւան իր հետ բերելով Թավրիզի մարզական պատվիրակությանը: Սեպտեմբերի 6-11-ը մեր ու Իրանի բադմինտոնիստները մայրաքաղաքում անցկացրին համատեղ հավաք, որը կազմակերպել էր մարզաձեւի հանրապետական ֆեդերացիան: Սա իրանցի բադմինտոնիստների պատասխան այցելությունն էր: Հունվար ամսին Թեհրանում տեղի ունեցած միջազգային մրցումներից առաջ մեր մարզիկները հյուրընկալվել էին թավրիզցիներին, նրանց հետ համատեղ հավաք անցկացրել: Իհարկե, թե Թավրիզում, թե Երեւանում անցկացված համատեղ մարզումներն օգտակար են երկու երկրների բադմինտոնիստների համար:

Նշենք նաեւ, որ Թավրիզի եւ մեր մարզիկների կապերի ամրապնդման գործում մեծ ներդրում ունի Երեւանում գտնվող թավրիզցի գործարար Այութ Ղուլամիադին:

ՌԱԶՄԻԿ ԱՎԱԳՅԱՆ

ՖՈՒՏԲՈԼ

Շաբաթը հարուստ կլինի իրադարձություններով

Հայաստանի առաջնության բարձրագույն խմբի մրցաշարում այսօր կանցկացվեն 20-րդ տուրի հանդիպումները: Կմրցեն «Լեռնագործ»-«Կիլիկիա», «Արարատ»-«Դինամո», «Արաքս»-«Զվարթնոց», «Շիրակ»-«Միկա» զույգերը: Հասկապես մեծ հետաքրքրությամբ է սպասվում վերջին խաղը:

Սեպտեմբերի 15-17-ը կանցկացվեն 18-րդ տուրից բաց թողած հանդիպումները:

* * *

Երեք օր շարունակ խաղեր կանցկացնեն եվրոպայի ակումբային ուժեղագույն թիմերը:

Չեմպիոնների լիգայի առաջին չորս խմբերի մասնակիցներն առաջին տուրի հանդիպումները կանցկացնեն այսօր, իսկ մյուս չորս խմբերի մասնակիցները՝ վաղը: Ահա թե որ զույգերը կմտնեն խաղադաշտ. ***առաջին խումբ*** «Սպարտակ» (Ռուսաստան)-«Բայեր» (Գերմանիա), «Սպորտինգ» (Պորտուգալիա)-«Ռեալ» (Իսպանիա), ***երկրորդ խումբ*** «Սպարտա» (Չեխիա)-«Արսենալ» (Անգլիա), «Շախտյոր» (Ուկրաինա)-«Լացիո» (Իտալիա), ***երրորդ խումբ*** «Վալենսիա» (Իսպանիա)-«Օլիմպիակոս» (Հունաստան), «Լիոն» (Ֆրանսիա)-«Հերենվեն» (Հոլանդիա), ***չորրորդ խումբ*** «Գալաթասարայ» (Թուրքիա)-«Մոնակո» (Ֆրանսիա), «Գլազգո Ռեյնջերս» (Շոտլանդիա)-«Շտուրմ» (Ավստրիա), ***հինգերորդ խումբ*** «Համբուրգ» (Գերմանիա)-«Յուվենտուս» (Իտալիա), ***վեցերորդ խումբ*** «Ռոզենբորգ» (Նորվեգիա)-«Պարի Սեն Ժերմեն» (Ֆրանսիա), ***յոթերորդ խումբ*** ՊՍՎ (Հոլանդիա)-«Դինամո» (Ուկրաինա), «Մանչեստր Յունայթեդ» (Անգլիա)-«Անդերլեխտ» (Բելգիա), ***ութերորդ խումբ*** «Բարսելոն» (Իսպանիա)-«Լիդս» (Անգլիա), «Միլան» (Իտալիա)-«Բեշիքթաշ» (Թուրքիա):

* * *

Հինգշաբթի օրը կանցկացվեն **ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի** խաղարկության հիմնական առաջին շրջանի առաջին հանդիպումները: Մրցասպարեզ կմտնեն 48 զույգեր, որոնցից մի քանիսի մրցակցությունը առանձնահատուկ ուշադրություն է ներկայացնում:

ՍԱՄԲՈ

Ուժեղագույնները կմեկնեն Կիեւ

Վանաձորում անցկացվեց սամբոյի Հայաստանի տղամարդկանց հերթական առաջնությունը: Մրցագորգ ելան Երեւանի, Գյումրիի, Աբովյանի, Հրազդանի, Նոր Հաճընի, Ստեփանակերտի եւ Վանաձորի 52 մարզիկներ:

Ըստ քաշային կարգերի հանրապետության չեմպիոններ դարձան Արարատ Սարգսյանը (52 կգ, Վանաձոր), Արթուր Գեւորգյանը (57 կգ, Վանաձոր), Վահան Հովհաննիսյանը (62 կգ, Գյումրի), Արսեն Չաթոյանը (68 կգ, Աբովյան), Անդրանիկ Քարհանյանը (74 կգ, Աբովյան), Սոս Հարությունյանը (82 կգ, Աբովյան), Հարություն Ղարիբյանը (90 կգ, Երեւան), Ավետիս Աբազյանը (100 կգ, Վանաձոր), Վարդան Բոջուկյանը (100 կգ-ից բարձր, Վանաձոր):

Ինչպես նշեց ՀՀ սպորտվարչության պետական մարզիչ Սամվել Հարությունյանը, բոլոր գոտեմարտերն անցան լարված պայքարում, իսկ չեմպիոնի կոչման համար մրցակցությունը հատկապես համառ էր 52 կգ, 57 կգ, 68 կգ քաշային կարգերում:

Առաջնության արդյունքներով կկազմավորվի հանրապետության հավաքական թիմը, որը կնախապատրաստվի Կիեւում կայանալիք աշխարհի առաջնությանը:

Ռ. Ա.

ՖԻՖԱ-ի եւ ՈՒԵՖԱ-ի նոր պարտավորությունը

Ինչպես հայտնի է, եվրահանձնաժողովն ուզում է վերացնել ֆուտբոլիստների տեղափոխության ներկայիս համակարգը: Ուստի ՖԻՖԱ-ն եւ ՈՒԵՖԱ-ն որոշել են ստեղծել հատուկ աշխատանքային խումբ, որն այս հարցի շուրջ երկխոսություն կվարի եվրահանձնաժողովի հետ: Նոր ատյանը կմիավորի ֆուտբոլային աշխարհի տարբեր հայտնի գործիչների: Ժնեւի «Լը Տան» թերթը տեղեկացնում է, որ դրա նախագահը կլինի ՈՒԵՖԱ-ի փոխնախագահ եւ ՖԻՖԱ-ի գործկոմի անդամ Պեր Օմդալը: Նրան կօգնեն ՖԻՖԱ-ի գլխավոր քարտուղար, շվեյցարացի Միշել Զեն Ռուֆինենը եւ ՈՒԵՖԱ-ի գլխավոր քարտուղար Գերհարդ Էնյեն:

Նոր ատյանը կփորձի պաշտպանել «պայմանագրերի կայունությունը» եւ անցման ժամանակաշրջան կպահանջի նոր համակարգի մշակման համար: Նոր կառույց ստեղծելու որոշումն ընդունվել է ֆուտբոլի ապագայի պահպանման նպատակով եվրահանձնաժողովին ՖԻՖԱ-ի ուղարկած նամակի հիման վրա: Անցյալ չորեքշաբթի Փարիզի «Ֆիգարո» թերթին տված հարցազրույցում եվրահանձնաժողովի սպորտի կոմիսար Վիվիան Ռեդինգը ՖԻՖԱ-ին եւ ՈՒԵՖԱ-ին շտապեցրել էր հանդես գալ առաջարկություններով: «Այլապես տեղափոխությունների հարցը կվճռի եվրոպական դատարանը», սպառնացել էր նա:

Պ. Ք.

Փորձեք լուծել

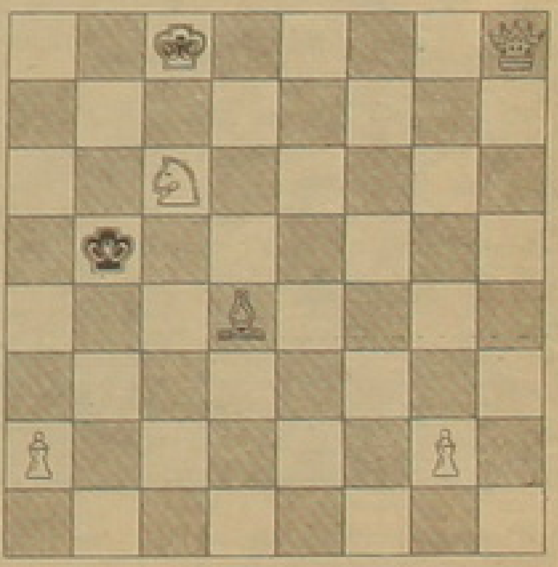

Մատ 2 քայլից

Մեր տպագրած նախորդ 2 քայլանի խնդրի լուծումն է 1.Թg8:

ԽԱՉԲԱՌ

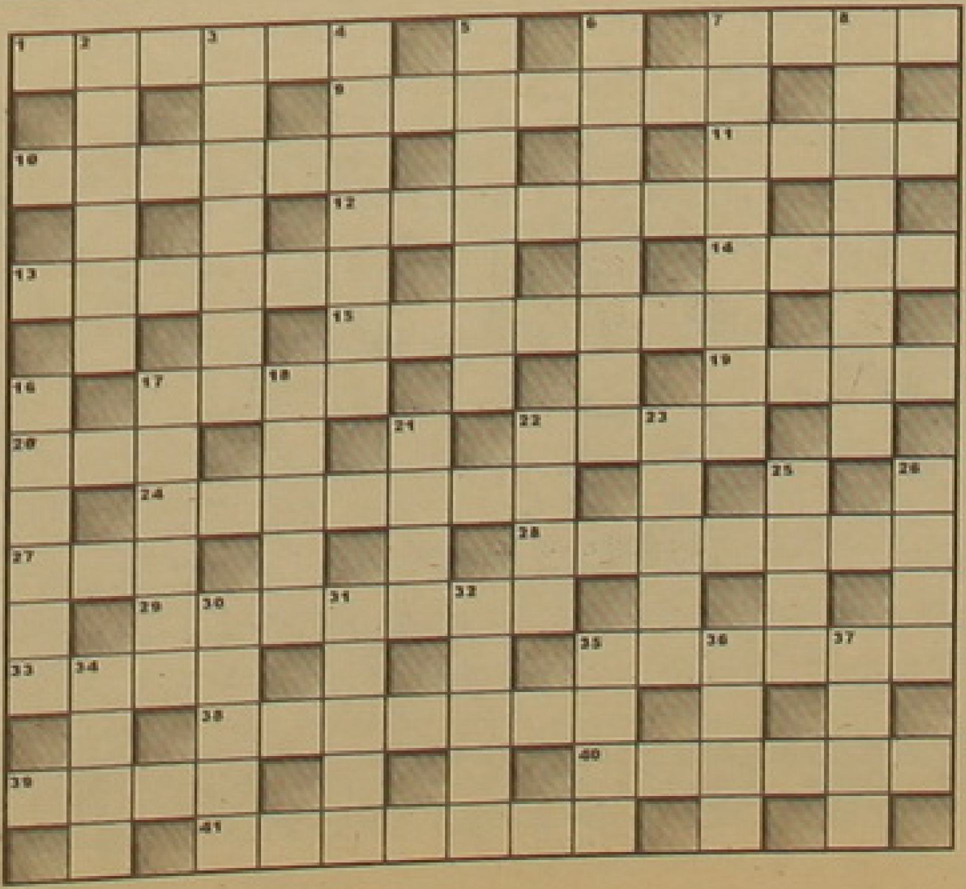

ՀՈՐԻԶՈՆԱԿԱՆ: 1. Կանխատեսող ենթադրություն: 7. «Սարսափ» ֆիլմի համար իդեալական գործող անձ: 9. Ծառ, որի պտղի «չափման» միավորը կամ բաժակն է, կամ շարը: 10. «Նամակ կնոջը», «Շահանե, դու իմ Շահանե» բանաստեղծությունների հեղինակը: 11. «Տիկնիկ», «Փարավոն»: 12. Պետական գաղտնի ոստիկանություն ֆաշիստական Գերմանիայում, որը 1936թ-ից ղեկավարում էր Հիմլերը: 13. Ըստ մեզ հասած տեղեկությունների՝ այդ երկրի առաջին թագավորը Արամեն էր: 14. «Մաֆիացված» շոտլանդական տոհմ: 15. Մեծ Մհերի հայրը: 17. Այդ արհեստավորի ոտքը «շարժիչն» է, ձեռքը՝ կաղապարիչը: 19. Փոշեկուլի հետամնաց «տեսակ»: 20. Զեւսի ծննդյան լեռը Կրետեում: 22. «Օրենքով գողերից» Արթուրը: 24. Տասանից ամենափոքր թիվը: 27. Աղեկտուր, երկարատեւ լաց: 28. Ժամանակի այդ հատվածը կարող է վճռորոշ լինել: 29. Եւ ճարտարապետական, եւ երգիչների, եւ ժողգործիքների: 33. Հացի երկարածոր տեսակ: 35. Խիտ գառիթափ լանջերով, նեղ հատակով խոր գետահովիտ: 38. «Ավանակաճանճ»: 39. Ֆիլմի «գրավոր» մասը: 40. Ֆրանսիացի նկարիչ-քանդակագործ, իմպրեսիոնիզմի հիմնադիր Պիեռ Օգյուստը: 41. Այն հաճախ ոտնահարվում է:

ՈՒՂՂԱՀԱՅԱՑ: 2. Դեռ չսպառված թե օգտակար հանածոն, թե ֆինանսը, թե աշխատուժը եւ թե մտավոր պոտենցիալը: 3. Արվեստագետի աշխատավարձը: 4. Ռ. Կիպլինգի «Օձասյաց հերոսը»: 5. «Օթելլո» եւ «Մոխրոտիկը» օպերաների իտալացի հեղինակը: 6. Հայ տաղանդավոր դերասանուհի... Սիմոնյան: 7. Բոլոր բժիշկների համար «օրինակելի» բժիշկ: 8. Պաղեստինի «հավերժական քաղաքը»: 16. Հարգալից դիմելաձեւ Անգլիայում, բառացի՝ տեր իմ: 17. Կենգուրի միջի «փաթիլը»: 18. Անունը՝ Բրյուս, ժառանգությունը՝ ատեղ, բնակավայրը՝ Հոլիվուդ: 21. «Նոր հայերի» «իրավանախորդը»: 22. Շեքսպիրի «պուտնուր ափսերը»: 23. Նարնջի «լիմոնադ»: 25. Վրաստանի դրամական միավորը: 26. Եւ մսակը, եւ հեծյալի կրունկը: 30. Մեր երկրի հին անվանումներից մեկը, որը նշանակում է «ջրերի, գետերի երկիր»: 31. Եւ վաղը, եւ 100 տարի հետոն: 32. Մոլդովայի «սոխակը»: 34. «Պատժով» չափվող «մեծություն»: 35. Չեռակերտ «աստվածություն»: 36. Ավելի շուտ թռչիր, քան քուն: 37. Քանակին ծգտողը երբեմն այն զանց է առնում:

Նախորդ համարում տպագրված մրցանակային սկանվորդի պատասխանները

Ուղղահայաց

1. Ֆառաշ: 2. Թամար: 3. Րաֆֆի: 4. Խաշ: 5. Պարագա: 6. Պրաս: 8. Գենա: 10. Դելիր: 12. Ոստ: 14. Իոն: 16. Հյուգո: 19. Մոցարտ: 23. Իվ: 26. Աղետ: 29. Սեդա: 31. Սանդ: 33. Ակր: 35. Ռաուդ: 36. Իորա: 38. Ֆարադ: 40. Սու: 42. Ատի: 43. «Ան»: 45. Իա: 50. Շոքա: 51. Այաս: 53. Լեմ: 54. Աստու: 55. Կոր: 56. Մեմ:

Հորիզոնական

7. Պրագա: 9. Աղան: 11. Ռեմբո: 13. Ֆիշեր: 15. Հավանա: 17. Սաֆո: 18. Լամ: 20. Այս: 21. Շարապ: 22. Ինդիգո: 24. Բաց: 25. Գավ: 27. Ող: 28. Ես: 30. Լաստ: 32. Մատե: 34. Աղնի: 37. Ուֆա: 39. Ադո: 41. Մուրա: 44. Ունիա: 46. Պան: 47. Դա: 48. Ոիդ: 49. Սազա: 52. Լակ: 57. Պետո: 58. Մուր: 59. Մարկես:

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ

«Կուրսկը» բախվել է անհայտ նավի, որը խախտել է ծաժման անվտանգության կանոնները

Ռուսաստանի զինդատախազությունը բացառում է մյուս վարկածները

ՄՈՍԿՎԱ, 11 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ «Կուրսկ» սուզանավի կործանման պատճառ է դարձել ընդհարումը արտաքին անհայտ նավի հետ, իսկ վթարի մեղավորները այդ նավի պատասխանատու անձինք են, որոնք խախտել են ծաժման անվտանգության կանոնները եւ թույլ տվել բախում, ռուսական «Նովոստի» գործակալությանը հայտարարել են գլխավոր զինվորական դատախազությունում։ «Կուրսկի» անձնակազմի կործանման փաստի առթիվ հարուցվել է քրեական գործ ՌԴ ՔՕ 263-րդ հոդվածի 3-րդ մասով («երկաթուղային, օդային կամ ջրային տրանսպորտի երթեւեկության եւ շահագործման անվտանգության կանոնների խախտում»)։ Սակայն «Կուրսկի» անձնակազմը չի դիտվել որպես աղետի հնարավոր մեղավոր։

Մյուս հիպոթեզները, որոնք առաջ են քաշում զանազան լրատվամիջոցներ, հետաքննությունը բացառում է, ընդգծել են դատախազության աշխատակիցները։ Դրանց թվում նշվել են՝ տորպեդի վաղաժամկետ պայթյուն, դեռեւս նավի մեկնարկային մեխանիզմում գտնվելիս, «Կուրսկի» բախում սառցահատի կամ այլ սուզանավի հետ՝ հնարավոր է ՆԱՏՕ-ի երկրներին պատկանող, սուզանավի վրա հրթիռի ընկնելը ռուսական հածանավից։

Փոխհրաձգություն Պետերբուրգում

ՍԱՆԿՏ ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 11 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Սանկտ Պետերբուրգի կենտրոնում «Աստորիա» հյուրանոցի մոտ տեղի է ունեցել փոխհրաձգություն։ Նախնական տվյալներով երկուսը սպանվել են փողոցում, ավտոտնակի մուտքի մոտ, երրորդը՝ ենթադրաբար վարորդը, հայտնաբերվել է հյուրանոցի մոտ կանգնեցված ջիպի սրահում։ Հարձակվողները, որոնք կրակել են Կալաշնիկովի ավտոմատից, թաքնվել են։

«Բենզինային խռովությունները» տեղի մեջ են դահում Եվրոպան

ԲՐՅՈՒՍԵԼ, 11 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Չեն հանդարտվում վառելիքի գների կտրուկ բարձրացման հետ կապված ելույթներն ու գործադուլները Արեւմտյան Եվրոպայի երկրներում։ Այսպես, օրինակ, դեռեւս շարունակվում են ֆրանսիացի ֆերմերների եւ բեռնատարների վարորդների ելույթները, որոնք շրջափակել են դեպի երկրի նավթամթերքներն ու նավթավերամշակման ձեռնարկությունները տանող ուղիները։ Անցած շաբաթ եւ կիրակի օրերի ընթացքում բողոքող ֆրանսիացիներին են միացել եւ Բելգիայի վարորդները, որոնք շրջափակել են Բրյուսելի կենտրոնը։

Սեպտեմբերի 10-ի երեկոյան Բելգիայի մայրաքաղաքի կենտրոնը դեռեւս շրջափակված էր մի քանի հարյուր ավտոմեքենաներով։ Բացի դրանից, Մեծ Բրիտանիայում Անգլիայի հյուսիս-արեւմուտքում եւ Ուելսում վերջացել են վառելիքի պաշարները ավտոլցակայան շատ կայաններում՝ դեպի նավթավերամշակման կայանները տանող ուղիների շրջափակման հետեւանքով, ինչպես նաեւ այն պատճառով, որ շատ վարորդներ կանխավ վառելիք են պահեստավորել։ Բողոքի առանձին ցույցեր են տեղի ունեցել Գերմանիայում եւ Իտալիայում։

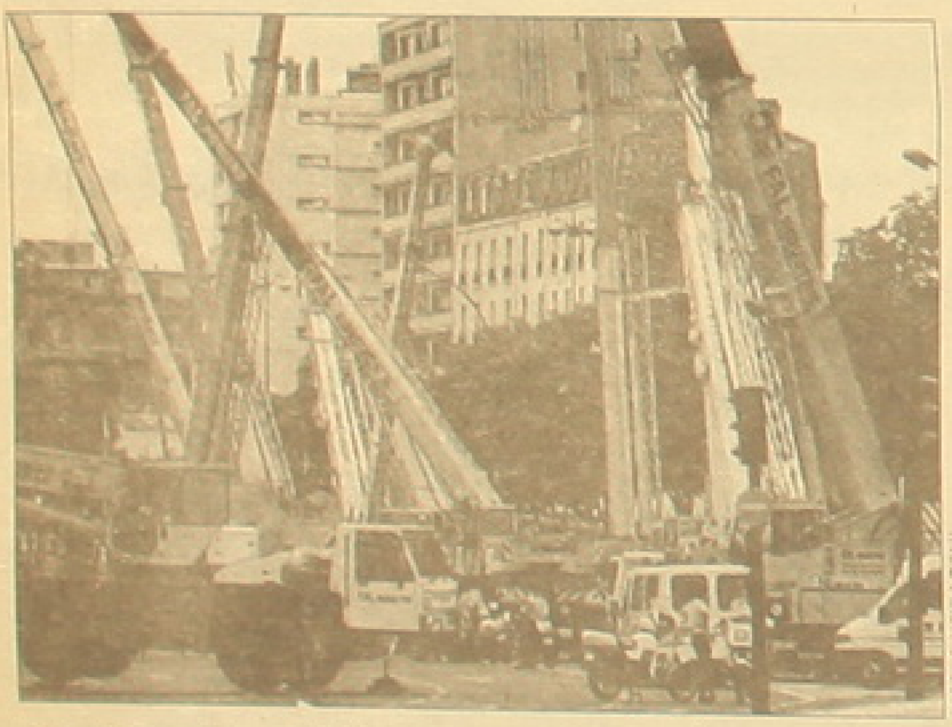

Զգուշացեք նստակյաց կյանքից

Շաքարախտով հիվանդների թիվն աճել է ԱՄՆ-ում

Ատլանտայից «Ասոշիեյթեդ պրես» լրատվական գործակալությունը «Ուղղ սրտի ջոռնըլ» օրաթերթում տեղեկացնում է, որ շաքարախտով հիվանդների թիվն Ամերիկայում տագնապալիորեն ավելացել է 1990-ական թվերին, արձանագրելով 70 տոկոսի աճ հատկապես 30-40 տարեկան մարդկանց մոտ։

Առողջապահության ոլորտի մասնագետներն այս երեւույթը կապում են հիմնականում քաշի ավելացման Միացյալ Նահանգների գլխավոր խնդիրներից մեկի հետ։ Նրանք քաշի ավելացումն իր հերթին կապում են անցյալ տասնամյակում մեծ տարածում գտած կոմպյուտերային խաղերի եւ առհասարակ նստակյաց կյանքի եւ հանգիստ պայմանների չարաշահման հետ։

«Գիրությունն այլեւս սոսկ կոսմետիկական խնդիր չէ», նշել է «Հիվանդությունների վերահսկման եւ կանխարգելման կենտրոնների» շաքարախտի բաժնի տնօրեն դոկտ. Ֆրենկ Վինիկորը։

Հիվանդության աճ նկատվում է բոլոր ազգությունների մեջ եւ տարբեր տարիքներում, բայց խիստ սուր է դրսեւորված 30-39 տարեկանների շրջանում։

ARMENTEL

Հայտարարություն

Արմենտելը հայտարարում է մրցույթ Գյումրի քաղաքի թվային հեռախոսակայանի նոր շենքի նախագծման աշխատանքների համար։ Այն կազմակերպությունները, որոնք ցանկանում են մասնակցել մրցույթին, պետք է.

- ունենան տվյալ աշխատանքների կատարման համար պահանջվող պետական լիցենզիաներ,
- գրանցված լինեն պետական ռեգիստրում։

Մրցույթի անցկացման պայմանները եւ աշխատանքների ծավալները շահագրգռված կազմակերպությունները կարող են ստանալ հետեւյալ հասցեով. Արմենտել ՀՁ ՓԲԸ, Ահարոնյան 2, 6-րդ հարկ, 634 սենյակ, հեռ. 28-70-66։

Մրցույթի մասնակցության արժեքը 10.000 դրամ է (անվերադարձ), որը պետք է վճարվի Արմենտել ՀՁ ՓԲԸ հաշվին (Մարյան 22, «Հայկապբանկ» ՓԲԸ հ/հ 15100100560303)։ Վճարման անդորրագիրը պետք է ներկայացնել մրցույթի փաթեթը ստանալիս։

Առաջարկությունների ներկայացման վերջին ժամկետը՝ **2000 թ. սեպտեմբերի 25-ը, ժամը 12-ը**։

ԱՐՄԵՆՏԵԼ ՀՁ ՀԱՍԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ ԿԱՊԵՐԻ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

Բաց հասարակության ինստիտուտի օժանդակության հիմնադրամ Հայկական մասնաճյուղ

Բաց հասարակության ինստիտուտի Կանանց ցանցային ծրագիրը հայտարարում է փաստագրման եւ գնահատման նախագիծը վարելու համար փորձագետների ընտրության մրցույթ։

Մրցույթին մասնակցելու համար անհրաժեշտ է

- համալսարանի դիպլոմ համապատասխան բնագավառում,
- որակական տվյալների հավաքագրման եւ վերլուծման իմացություն եւ փորձ (անհատական հարցազրույցներ եւ նպատակային խմբեր),
- գենդերային խնդիրների, կանանց, աղջիկների կազմակերպությունների եւ գենդերային ինտեգրացման ռազմավարության իմացություն,
- 2000 թ. սեպտեմբերից մինչեւ 2001 թ. փետրվարը ճանապարհորդելու հնարավորություն։

Նախապատվությունը կտրվի հետեւյալ թեկնածուներին, որոնք ունեն գիտելիքներ եւ/կամ գործնական փորձ որեւէ կամ բոլոր հետեւյալ ոլորտներում.

- կրթություն (գենդերային եւ/կամ կանանց խնդիրների ուսումնասիրություններ),
- կանանց հանդեպ բռնություն (ներառյալ ընտանեկան եւ բռնի մարմնավաճառություն),
- կանանց իրավունքներ,
- կանանց առողջություն (ներառյալ կրծքի քաղցկեղ եւ վերարտադրողական առողջություն),
- տեղեկատվություն (տեխնիկական եւ կանանց տեղեկատվական կենտրոնների ստեղծում),
- կանանց միջազգային շարժում։

Մրցույթին մասնակցելու համար դիմորդները պետք է ներկայացնեն ինքնակենսագրություն (CV) եւ 3 բնութագիր (տեղեկություններ՝ հեղինակի անուն, հեռ. եւ հասցե), անգլերեն եւ հայերեն գրավոր աշխատանքների նմուշներ։ Փաստաթղթերը պետք է ներկայացվեն մինչեւ ս. թ. սեպտեմբերի 19-ը, ԲՀԻՕՀՀ հետեւյալ հասցեով՝

Երեւան 375010, Պուշկինի 1, բն. 2, հեռ. 542119, 541719

USAID

AED

Academy for Educational Development

ԱՄՆ միջազգային զարգացման գործակալությունը (USAID) եւ Կրթության զարգացման ակադեմիան (AED)

տեղեկացնում են

տնտեսական թեմաներով գրող լրագրողներին, որ «Անցման շրջանի տնտեսությունների հիմնախնդիրները» զեկուցումներ շարքի վերջին հանդիպումը տեղի կունենա սեպտեմբերի 15-ին, ժամը 11:30-ին, Թեքեյան կենտրոնում (Խանջյան 50)։

Հանդիպմանը կմասնակցի

ՀՀ-ում ԱՄՆ դեսպանության հասարակայնության հետ կապերի բաժնի պետ

Ջոն Բայլանը։

Թեման «Տնտեսությանը վերաբերվող նյութերի ներկայացման առանձնահատկությունները»։

ՀԵՌՈՒՍՏԱԾՐԱԳՐԵՐ

12 սեպտեմբեր

ՀՏ

9.00 Հայլուր
9.20 Հեռուստասերիալ «Սանդոկանի վերադարձը»
10.10 Փաստագրական շարք «Վերջին օրը». Կոկո Շանել
10.20 «02»
10.55 Սիրով՝ Ձեր մաեստրո Օհան Դուրյան
11.40 Գյումրիի բիենալե-2000
12.20 Կուլիսների ետեւում
12.40 Բարի ախորժակ
13.00 Հայլուր
13.20 Միշել Սարդոն Օլիմպիայում
17.00 Հայլուր
17.20 Սեզամ, բացվիր
18.00 Հեռուստասերիալ «Սանդոկանի վերադարձը»
19.00 Հենց այնպես
19.10 Հեռուստալոտո (արբանյակային հեռարձակմամբ
19.10 Կեսգիշերային ճեպընթաց)
20.00 Երջանիկ. Սեղի
20.35 Տուն-տունիկ
21.00 Հայլուր
21.40 Պրեմիերա
21.55 Գ/Ֆ «Վերջին կասկածյալը»
23.40 Հայլուր
00.00 Կեսգիշերային ճեպընթաց

ՊՐՈՄԵԹԵՎՍ

9.00 «Բարի լույս Հայաստան»
10.20, 19.00 «Ամեն ինչ հանուն քո սիրո»
18.00 Մուլտֆիլմ
18.10 Մանկական ժամ. «Նինձյա կրիաները», «Մենք հրեշտակներ ենք»
20.00 Լուրեր
20.35 Ռ. Սափինակալյան. «Հարցեր»
21.20 Օրը•
22.30 «Չեղնահարկ»
22.50 Գ/Ֆ «Ոեստո երեքով»
(24.00 Լուրեր)

Ա1+

10.00 Տոմար
19.05 Չղջիկ
19.30, 21.30, 00.00 Սուրհանդակ
20.00 Մամուլի խոսնակ
20.10 Հմայիկ
20.30 Աստարեզ
22.05 Գ/Ֆ «Գիշատիչ թռչունը» (դրամա)
00.35 Ակնթարթ
00.40 Գ/Ֆ «Անանուն սեր» (դրամա)
(Ավարտին՝ Սուրհանդակ)

Կ1

7.00 Բարի առավոտ
10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 00.45 Նորություններ
10.20, 17.55 Սերիալ «Բաբելոնյան աշտարակ»
16.20 Մուլտսերիալ «Ուղղականներ որսագողները»
16.45 «Լեռան արժան»
17.10 ...Մինչեւ 16 եւ բարձր
17.45 Հայոց պատմություններ
19.30 Գ/Ֆ «Կանայք հրավիրում են տղամարդկանց»
21.05 Սպանիր ինձ
21.45 «Բարի գիշեր, երեխաներ»
22.00 Ժամանակ
23.00 Սերիալ «Բացարձակ անվտանգություն»
23.55 Վավ. դետեկտիվ «Աֆերա» գործակալը կամ 10 միլիարդ արժաք»
01.00 Երաժշտական ֆիլմ «Արշավանք-2000»
01.30 Սերիալ «Մութ երկնակամար»

РТР

7.00, 8.00, 9.00, 10.00, 12.00, 15.00 18.00, 21.00, 00.00 Լուրեր
7.15, 9.50 Բարի լույս, Ռուսաստան
7.20 Ընտանեկան նորություններ
8.15 Մանրամասներ
8.25, 10.15 Սեւով սպիտակի վրա
8.35 РТР-ի փոստը
9.30 Մոսկվա-Մինսկ
10.20 Հերթապահ բաժանմունք
10.35 Մուլտսերիալ «Պատիրուսի արկածները»
11.00 Սերիալ «Մանուելլա»
12.30 Սերիալ «Սանտա Բարբարա»
13.30 «Ինչ է ուզում կինը»
14.00 Նոր «հին բնակարան»
15.30 Սերիալ «Սեւ մարգարիտ»
16.25 Սերիալ «Հարուստներն ու նշանավորները»
17.25 Սերիալ «Հասարակ ճշմարտություններ»
18.30 Գ/Ֆ «Մասանի» (2-րդ սերիա)
20.00 Սերիալ «Սիրո պատմություն»
21.30 Մանրամասներ
21.55 Իվան Բորտնիկը, Ալեքսանդր Մարշինովը
«Սպանություն ժղանովի փողոցում» ֆիլմում
23.40, 00.40 Վավերագրական ֆիլմ «Գլխավոր կարտուղարի ոսկե փետուրները»
00.30 «Լուրերից» հետո
01.00 Հերթապահ բաժանմունք
01.10 Տղամարդը եւ կինը. Մարգարիտա Եվկինա
02.05 Գ/Ֆ «Կալենդուլայի ծաղիկները»

@rminco Global Telecommunications
Ինտերնետ ծառայություններ «ԻՆՏԵՐՆԵՏ» սրճարանում։ Խանջյան 50։ Հեռ. 575823։

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2. Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69150. Պատվեր 1319. Տպաքանակը 3000. Ստորագրված է տպագրության 11.09.2000. Գինը 100 դրամ